

Vysoká škola ekonomická v Praze

Diplomová práce

2016

Aleška Doušová

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta podnikohospodářská

Studijní obor: Arts management

Název diplomové práce:

**Řízení architektonických soutěží v Rakousku
a v České republice s přihlédnutím k významu
kritérií udržitelnosti staveb**

Autorka diplomové práce: Bc. et Bc. Aleška Doušová

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Irena Tyslová

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma
*„Řízení architektonických soutěží v Rakousku a ČR s přihlédnutím
k významu kritérií udržitelnosti staveb“* vypracovala samostatně.

Použitá literatura a další podkladové materiály jsou uvedeny
v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne 14. prosince 2016

P o d ě k o v á n í

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce PhDr. Ireně Tyslové za nápomocné rady, které mi během vypracovávání práce poskytla.

Dále děkuji programu AKTION Česká republika - Rakousko za umožnění studijního pobytu za účelem vypracování diplomové práce ve Vídni a mému tamějšímu mentorovi Univ. Ass. Dipl. Ing. Dr. techn Ulrichu Pontovi.

Název diplomové práce

Řízení architektonických soutěží v Rakousku a v České republice s přihlédnutím k významu kritérií udržitelnosti staveb

Abstrakt

Diplomová práce analyzuje problematiku řízení architektonických soutěží v České republice a v Rakousku. První část je věnována účastníkům řízení a způsobům zadávání veřejných zakázek v oblasti architektury v České republice s rozбором kritických částí řízení. Plynule navazuje kapitola věnující se legislativní stránce rakouského řízení architektonických soutěží. Teoretická část je uzavřena deskripcí současné situace na poli udržitelnosti staveb a jejího zohlednění v řízení architektonických soutěží jak v České republice, tak v Rakousku.

Poslední kapitoly demonstrují postupy dvou domovů důchodců při vypisování a řízení svých architektonických soutěží, postupy jsou mezi sebou následně komparovány. V rámci komparace je poukázáno na implementaci kritérií udržitelnosti. Cílem a zároveň metodickou výzkumnou otázkou práce je seznámení se s řízením soutěží v oblasti architektury v České republice a v Rakousku, jejich vzájemné porovnání a zjištění jak je v řízení soutěží zohledněna udržitelnost staveb. Vypracování práce proběhlo za pomoci analýzy dostupných materiálů, deskripce situace a komparace.

Klíčová slova

Veřejná zakázka

BVergG 2006

Architektonická soutěž

Česká komora architektů

Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten

Rakousko

Udržitelnost staveb

Title of the Master's Thesis

Management of architecture competitions in Austria and the Czech Republic with regard to the importance of buildings' sustainability criteria

Abstract

This master's thesis analyses issues with the management of architectural competitions in the Czech Republic and Austria. The first part focuses on the contest participants and methods for public procurement in architecture in the Czech Republic, and analyses the critical parts of the competition. This is followed by a chapter dedicated to Austria's legal code on architectural competitions. The theoretical part concludes with a description of the current situation with regard to the sustainability of buildings and to their management in architectural competitions in the Czech Republic and Austria. The final chapters compare the process of building retirement homes in Austria and the Czech Republic. The projects compare the announcement of the architectural competition, the management of the competition and the overall process. Both projects are compared for the implementation of sustainability requirements. The aim of my paper is to present and compare architectural competitions in the Czech Republic and Austria, with an analysis of how much the sustainability of buildings is taken into account within the competition rules. This thesis was completed using an analysis of available materials, a description of the situation and a comparative study.

Key words

Public procurement

BVergG 2006

Architecture competition

Czech Chamber of Architects

Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulente

Austria

Sustainability of buildings

Obsah

Obsah.....	6
Úvod.....	8
1. Význam architektury	10
1.1. Cesta ke kvalitní architektuře.....	10
2. Dotčené subjekty.....	12
2.1.1. Investor/vyhlašovatel.....	12
2.1.2. Dodavatel/účastník řízení.....	13
2.1.3. Porota	13
2.1.4. Česká komora architektů	13
2.1.5. Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten.....	14
2.1.6. Internetový portál: www.architekturwettbewerb.at	16
2.1.7. Generalplaner.....	16
2.1.8. Ziviltechniker.....	16
3. Legislativa České republiky	17
3.1. Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.....	18
3.1.1. Postup řízení zadávání veřejných zakázek dle nového zákona	19
3.1.2. Kritika řízení zadávání veřejných zakázek	23
3.2. Soutěž o návrh/architektonická soutěž.....	25
3.2.1. Důvody pro soutěž o návrh	26
4. Legislativa Rakousko	28
4.1. Historie práva veřejných zakázek.....	28
4.2. Bundesvergabegesetz 2006 (BVerG)	29
4.2.1. Ukotvení soutěže v BVerG 2006	29
4.2.2. Druhy soutěží podle BVerG 2006	29
4.3. Alternativy k soutěžím	32
4.3.1. Verhandlungsverfahren mit/ohne vorheriger Bekanntmachung.....	32
4.3.2. Wettbewerbliche Dialog.....	34
5. Udržitelnost staveb	35
5.1. Standardy nízkoenergetických staveb	36
5.1.1. Průkaz energetické náročnosti budov	36
5.2. Rakousko a udržitelnost	37

5.3.	Česká republika a udržitelnost.....	38
5.4.	Ukotvení udržitelnosti staveb v řízení soutěže	39
5.4.1.	Ukotvení udržitelnosti staveb v řízení soutěže v Rakousku	40
6.	Porovnání řízení soutěží	43
7.	Dům s pečovatelskou službou pro seniory v Sezimově Ústí	45
7.1.	Soutěžní podmínky	45
7.1.1.	Stavební program	47
7.2.	Protokol poroty a výsledek soutěže	48
8.	Domov důchodců s pečovatelskou službou Pradl – dům A, Innsbruck.....	50
8.1.	Soutěžní podmínky	50
8.1.1.	Stavební záměr zadavatele zakázky	52
8.1.2.	Zadání zakázky.....	53
8.1.3.	Plánovací směrnice a plánovací rady	54
8.1.4.	Ekonomie a ekologie.....	54
8.1.5.	Kritéria hodnocení.....	55
8.2.	Protokol poroty a výsledek soutěže	55
8.2.1.	Druhý den hodnocení projektů	56
8.2.2.	Doporučení poroty pro vyhlášovatele	57
9.	Komparace obou řízení.....	58
10.	Závěr.....	62
11.	Použitá literatura	64
12.	Seznam použitých obrázků.....	68

Úvod

Architektura utváří městské prostředí, jedná se o veřejný prostor, který by měl vyvolávat společenskou diskuzi a měl by splňovat určité základní parametry. Téma kvality architektury mě provází již od bakalářského studia, které jsem úspěšně ukončila obhajobou bakalářské práce věnující se tématu architektonických soutěží v oblasti muzeí umění. Jako cíl do magisterského studia jsem si tehdy stanovila porovnání českého systému řízení architektonických soutěží s řízením země s obdobným urbanismem, krajinou a legislativním pozadím. Vhodnými kandidáty se mi jevily sousední země, Německo nebo Rakousko. Vzhledem ke složitosti tématu mi bylo doporučeno využít některé nabídky zahraničních studijních pobytů cílících na vypracování závěrečných prací. Rakousko jsem si zvolila díky zajímavé možnosti studijního programu AKTION Česká republika-Rakousko, ale i na základě doposud nezpracovaného tématu řízení rakouských architektonických soutěží v českém jazyce. Snaha se proměnila ve skutečnost a v roce 2015 jsem, na základě úspěšné žádosti, získala dvouměsíční stipendium na vídeňské technické univerzitě. Vedoucím mého studijního pobytu byl Univ. Ass. Dipl. Ing. Dr. techn. Ulrich Pont, který mi umožnil přístup k podkladům a především poskytl podnětné konzultace a odborný dozor.

Diplomová práce se zaměřuje na český a rakouský systém řízení architektonických soutěží. Hlavním cílem práce je seznámit se s jednotlivými prvky řízení a případnými místními specifiky. Vzhledem k mému vídeňskému pobytu na Technische Universität Wien, Ústavu stavební fyziky a stavební ekologie mi bylo mým tamním vedoucím navrženo, v řízení architektonických soutěží zohlednit i udržitelnost staveb, která je v Rakousku významným, stále aktuálním tématem. Rozsah implementace udržitelnosti staveb do řízení soutěží se opravdu ukázalo jako téma vhodné prozkoumání. Z tohoto důvodu se jedna část práce věnuje deskripci udržitelnosti staveb v České republice a v Rakousku a roli jakou by měla udržitelnost hrát v řízení architektonických soutěží, s cílem zjištění jakou pozici ve skutečnosti zaujímá.

V praktické části se práce zabývá českým a rakouským příkladem architektonických soutěží, které byly vyhlášené a ukončené v nedávné době. K porovnání jsou zvoleny budovy domovů důchodců, a to z důvodu veřejného charakteru instituce, počtu neuspokojujícího poptávku a tím pádem předpokládaného vysokého zájmu o tento druh staveb, dále z důvodu obdobných nároků na stavební program a v neposlední řadě nutnosti zachování, co nejnižších provozních nákladů a udržitelnosti stavby veřejného charakteru. Po popsání systému řízení u obou příkladů jsou tyto postupy navzájem komparovány a vyvozeny závěry s doporučeními.

Práce byla zahájena studiem tématu s podrobnou rešerší podkladů. Vzhledem k vysoké aktuálnosti tématu, založeném především na studiu legislativy, není k práci využito mnoho knižních zdrojů. Ty v některých případech shledávám za již zastaralé a nereflektující poslední změny. Dalším zjištěním na základě rešerše je značný nedostatek odborné literatury zabývající se oblastí architektonických soutěží v České republice, ale i

v Rakousku. Z tohoto důvodů teoretická část práce vychází z platných zákonů upravujících veřejné zakázky v částech specifikujících zakázky na architektonické návrhy, z platné legislativy upravující ekologickou efektivitu a také z různých metodik publikovaných architektonickými komorami obou zemí. S velkým překvapením jsem zjistila, že Česká komora architektů je na poli propagace soutěží oproti rakouské komoře výrazněji aktivnější.

Pozornost při zpracování legislativy je věnována i kontextu nutnému k pochopení situace. V průběhu psaní diplomové práce byl v České republice schválen a v platnost uveden nový dlouho očekávaný zákon o zadávání veřejných zakázek, což situaci značně zkomplikovalo. Vzhledem k faktu, že podle nového zákona, ještě v době vypracování diplomové práce, nemohla být vyhlášena zakázka a ani neexistovaly slibované metodiky, bylo nutné se zabývat i zákonem předchozím. Značná část práce je tím pádem založena na internetových zdrojích a komentářích k novému zákonu.

Dalším, zprvu snadněji působícím elementem, se zdál rozbor a následné porozumění cizojazyčné literatuře. Vzhledem k tématu práce jsem se věnovala náročnému studiu zákonů, článků či internetových stránek napsaných pro rakouskou část práce pouze v německém jazyce, výjimečně v jazyce anglickém.

1. Význam architektury

Architektura by měla zastupovat signifikantní roli na celospolečenské úrovni, z hlediska utváření svého okolí, ale i z hlediska ekonomického. Společně s kvalitně vytvořeným veřejným prostranstvím a městskou krajinou hraje architektura důležitou roli při vytváření životních podmínek městského obyvatelstva. Jak z Analýzy stavební kultury (Maier, Hugová, Klápště & Veselý, 2012) vyplývá, je vytvoření a zajištění funkčního a kvalitně projektovaného městského prostoru a infrastruktury základem pro přilákání podniků v oblasti znalostní ekonomiky, kreativní pracovní síly a pro rozvinutí cestovního ruchu. Silné propojení architektury s ekonomickým růstem je již patrné i ze zařazení architektury mezi kreativní průmysly, kdy ve spojení s cestovním ruchem dochází k přínosu nezanedbatelných finančních prostředků do státního rozpočtu. V případech zařazení budov na seznam UNESCO je navýšení příspěvků k ekonomickému výkonu země i přímo měřitelné. Jako příklad lze uvést zapsání Vily Tugendhat na listinu UNESCO a následný citelný nárůst návštěvnosti (Ekonomické expertízy, investiční poradenství [EEIP], 2015, s. 13).

Právě architektura se stala samozřejmou součástí dnešní lidské populace, a proto by její role neměla být podceňována. Přesto význam architektury je v poslední době často degradován pouze na funkční hodnoty nebo slouží jako prostředek k demonstraci investiční prestiže. V obou případech mývá výsledné dílo nedozírné katastrofální dopady pro své okolí i pro své uživatele. Cílem by měla být snaha o tvorbu pouze kvalitní, nadčasové architektury. Architektury, jež může dostát dlouhodobé morální životnosti. Architektury pro níž je charakteristická udržitelnost, nízké provozní náklady, vhodné začlenění do okolního prostředí, funkční napojení na hromadnou dopravu a v neposlední řadě vysoké estetické hodnoty. Naopak nižší kvalita stavby se může stát prostředkem k budoucím vyšším nákladům na údržbu, na opravy nebo k budoucí nevyhnutelné změně dispozičního uspořádání a k neočekávaným nákladným vícepracím. Ale i technicky funkční, udržitelná stavba může být provázena nevkusným vzhledem, či měřítkem neodpovídajícím svému okolí, tím pádem u ní dochází k postupné ztrátě společenského významu (EEIP, 2015, s. 2).

1.1. Cesta ke kvalitní architektuře

Aby nedocházelo k estetickému a funkčnímu úpadku, je nutné dbát na stavební kulturu. Pro dosažení vysoké kvality architektury je podstatné se věnovat jejímu plánování již od samotného návrhu. Před jeho zhotovením by měly být důkladně zváženy funkční, estetické, dispoziční a další požadavky na navrhovanou stavbu, ideálně konzultovány s budoucími uživateli. Dalším faktorem, který má neodmyslitelný vliv na kvalitu návrhu, ale i na budoucí ekonomickou situaci stavby je samotný způsob zadání zpracování návrhu. Špatně zpracovaný či zadaný návrh si s sebou do následného života nese značné

neočekávané finanční výdaje, a to ve všech fázích – přípravy, realizace i životnosti stavby.

„Návrh stavby je fází, kdy se zásadním způsobem a definitivně rozhoduje o podobě, ale hlavně o efektivnosti této budoucí stavby, zejména o investičních a provozních nákladech. Ve všech dalších fázích se rozhodnutí přijatá v návrhu už jen upřesňují. Pokud by byla stavba špatně navržena, může se její realizace prodrazit a může mít mnohokrát vyšší provozní náklady než stavba navržená dobře.“ (Česká komora architektů [ČKA], 2009).

Kvalitní stavba je typická svým vhodným začleněním do území, funkčním dopravním napojením, adekvátními pořizovacími náklady, kvalitním provozním řešením, minimálními provozními náklady a v neposlední řadě společenským významem. Způsob zadání zpracování návrhu projektu závisí na investorovi stavby, jelikož on je ten, kdo bude celý stavební průběh financovat.

2. Dotčené subjekty

Získávání kvalitního návrhu či projektové dokumentace je velice komplikovaný proces, vyžadující mnoho času, pečlivost a především značné odborné znalosti. Díky těmto požadavkům je nemyslitelné, aby celý proces zvládla organizovat jedna osoba. Následující text je věnován jednotlivým účastníkům výběrového řízení.

2.1.1. Investor/vyhlašovatel¹

Investory lze dělit na dvě rozdílné skupiny podle způsobu jejich zřízení. První skupinou jsou investoři z privátního sektoru, druhou jsou investoři veřejní. Vzhledem k povaze získaných finančních prostředků je zřejmé, že výběr zadání zpracování návrhu projektu soukromým investorem záleží čistě jen na jeho úsudku, vkusu a možnostech, tzv. se nemusí řídit takřka žádnými pravidly. Úplně opačně funguje výběr u veřejných zadavatelů, jelikož jejich zdrojem jsou finance veřejné, tím pádem svůj výběr musí obhájit před širokou veřejností a hlavně před svým zřizovatelem. Jako příklad veřejných investorů lze uvést organizace zřízené státem či samosprávnými celky. Například se jedná o státní příspěvkovou organizaci Národní muzeum či Dům s pečovatelskou službou v Sezimově Ústí, jehož zřizovatelem je město Sezimovo Ústí. Veřejní zadavatelé se při výběru zpracovatele návrhu, potažmo projektanta, musí řídit platnými zákonnými normami, konkrétně nedávno v účinnost vzešlým zákonem o zadávání veřejných zakázek. Privátní zadavatelé se tímto zákonem mohou inspirovat.

Dle § 4 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek může být veřejným zadavatelem Česká republika, Česká národní banka, státní příspěvková organizace, územní samosprávný celek nebo jeho příspěvková organizace nebo jiná právnická osoba (zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu či pokud ji převážně financuje jiný veřejný zadavatel). Zadavatelem dle zákona je také osoba, která k úhradě nadlimitní nebo podlimitní veřejné zakázky použije více než 200 000 000 Kč, nebo více jak 50% peněžních prostředků je poskytnutých z rozpočtu veřejného zadavatele či z rozpočtu EU. Za zadavatele se považuje také jiná osoba, která zahájila zadávací řízení, ačkoliv k tomu nebyla povinna, a to ve vztahu k tomuto zadávacímu řízení a do jeho ukončení.

Rakousko

V Rakousku je oproti České republice běžnější využívání architektonických soutěží i ze strany soukromých zadavatelů, ale pouze veřejní a sektoroví zadavatelé jsou při zadávání veřejných zakázek vázáni Spolkovým zákonem č. 17/2006 o zadávání veřejných zakázek (Das Bundesvergabegesetz, dále „BVerG 2006“). Tato povinnost je pro veřejné zadavatele účinná od roku 1994. Dalším rakouským specifikem jsou soukromé instituce, které mají blízký vztah k obecním úřadům, tzv. byly založeny za účelem plnění obecně prospěšných úkolů a lze je také považovat za veřejné instituce. U

¹ Investorem se rozumí zadavatel dle pojmosloví zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, respektive vyhlašovatel dle pojmosloví Soutěžního řádu České komory architektů.

těchto institucí je ale definování statutu komplikované, proto je v případě pochyb vhodné přizvat právního experta. Sektoroví zadavatelé jsou zadavatelé působící v oblasti komunálních služeb (pitná voda, doprava, elektřina apod.), nezávislé na tom, zda se jedná o soukromou nebo veřejnou instituci (Fröch et al., 2009, s. 9).

2.1.2. Dodavatel/účastník řízení

Dodavatel se dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek stává účastníkem zadávacího řízení v okamžiku, kdy vyjádří předběžný zájem nebo podá žádost o účast nebo nabídku či zahájí jednání se zadavatelem v zadávacím řízení.

Účastníci řízení soutěže v Rakousku

Status účastníka vzniká tím, že se do soutěže přihlásí nebo je do soutěže pozván a splní podmínky, které stanovil zadavatel.

2.1.3. Porota

Dle § 149 zákona č. 134/2016 porotu, která je určena pro hodnocení soutěžních návrhů, je povinen zadavatel sestavit z fyzických osob. Členové poroty nesmějí být ve střetu zájmu a většina členů poroty musí být ve vztahu k zadavateli nezávislá.² Zadavatel má za úkol zajistit, aby porota hodnotila anonymní návrhy a jejich anonymita byla vůči členům poroty zajištěna až do okamžiku, než porota dospěje ke stanovisku. Pokud zadavatel stanoví jako podmínku účasti v soutěži profesní způsobilost dodavatelů, musí nejméně polovina členů poroty mít aspoň rovnocennou kvalifikaci. Zadavatel je při výběru návrhu vázán stanoviskem poroty. Podle § 149 zákona č. 134/2016 se soutěž považuje za ukončenou až po vypršení lhůty pro podání námitek proti porotou vybranému návrhu.

Rakousko

Porota je dle BVergG 2006 shrnující pojem pro výběrová a hodnotící grémia při soutěžích. Porota je složena z porotců, kteří jsou nezávislí na účastnících soutěže. Pokud je po účastnících vyžadována odborná kvalifikace, tak musí být minimálně třetina poroty stejně či více kvalifikována.

Porota dává na konci soutěže rozhodnutí, které uzavírá status poroty o seřazení soutěžících včetně ustanovení vítěze/vítězů. Rozhodnutí poroty je podle § 2 Z 16 BVergG 2006 pro všechny účastníky konečné a nelze se proti němu odvolat.

2.1.4. Česká komora architektů

Zásadním subjektem, který figuruje v oblasti veřejných zakázek na projektové práce je Česká komora architektů (dále „ČKA“). Komora byla založena v roce 1992 na základě zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. V zákoně jsou poměrně přesně definované okruhy činnosti ČKA, hlavní je spolupráce komory s orgány státní správy a samosprávy,

² Nezávislími se rozumí členové poroty, kteří nejsou se zadavatelem v dlouhodobém obchodním, pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu.

dalšími jsou například péče o stavební kulturu, spolupůsobení při ochraně veřejných zájmů v oblasti výstavby a architektury či spolupráce s vypisovateli soutěží a výběrových řízení. ČKA své plnění veřejné správy dělí mezi čtyři základní oblasti: veřejné zakázky, architektonické soutěže, upevňování pozice městského architekta a zpracování odborných stanovisek (Hošková, 2016, s. 48). V každé z těchto oblastí se snaží veřejné správě poskytovat adekvátní servis a zázemí.

Stěžejní funkcí ČKA je nesení odpovědnosti za profesionální, odborný a etický výkon profese architektů v ČR. ČKA provádí autorizace architektů a následně je sdružuje. Nicméně jednou z hlavních současných priorit je: „*Prosazení architektonických soutěží o návrh jako primárního nástroje k výstavbě a kultivaci veřejného prostoru.*“ (ČKA, 2014) Pro dosažení tohoto cíle komora například vyhledává ve věstníku veřejných zakázek nebo monitoringem médií vhodné investiční záměry, které by měly být realizovány na základě architektonické soutěže. Aktivně pak tyto potencionální vyhlášovatele oslovuje a nabízí podrobné informace týkající se výhod architektonické soutěže a konzultace. Vyhlášovatel se na ČKA může obrátit s žádostí o pomoc s definicí soutěžních podmínek nebo s žádostí o doporučení vhodného administrátora nebo auditora soutěže (Hošková, 2016, s. 49).

Soutěžní řád České komory architektů

Soutěžní řád nabyl účinnosti schválením valnou hromadou České komory architektů dne 29. dubna 1993. Zjednodušeně řečeno se jedná o podzákonnou normu vymezující podmínky pro pořádání architektonických soutěží a jiných forem soutěží o návrh. Pro vypsaní architektonické soutěže je nutné se řídit právě tímto soutěžním řádem, jelikož zákon o veřejných zakázkách upravuje architektonické soutěže pouze v míře nezbytně nutné. Soutěž konaná podle tohoto řádu se považuje za veřejnou soutěž o návrh a je předpokladem pro zadání veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění neboli následné provedení projektových a plánovacích výkonů (Česká komora architektů [ČKA], 2016a, s. 3). Česká komora architektů uděluje soutěži doložku o regulérnosti, ta vyjadřuje soulad soutěže se Soutěžním řádem ČKA potažmo se zákonem o zadávání veřejných zakázek. Udělení doložky také znamená umožnění účasti autorizovaných architektů v soutěži, v případě neudělení doložky regulérnosti jsou autorizovaní architekti vyzváni se soutěže neúčastnit (Fišer 2013, 19).

2.1.5. Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten (Spolková komora architektů a techniků)

Komora architektů a techniků je sborem ve veřejnoprávním režimu, který ze zákona zastupuje tato zaměstnání a také státem pověřené civilní techniky. Právním podkladem je zákon o Komoře civilních techniků z roku 1993. Zastoupení probíhá skrze neplacené profesionální zástupce, kteří jsou voleni každé čtyři roky.

Civilní technici jsou ze zákona vázáni k členství v komoře podle sídla své kanceláře. Existují následující čtyři zemské komory:

- Komora pro Vídeň, Dolnorakousko a Burgenland

- Komora pro Štýrsko a Korutany
- Komora pro Horní Rakousy a Salcbursko
- Komora pro Tyrolsko a Vorarlbersko

Komory se dělí na dvě sekce na sekci Architektů a sekci Technických konzultantů neboli techniků. Na spolkové úrovni existuje spolková komora sídlící ve Vídni, jejímiž členy jsou výše pojmenované čtyři zemské komory. Spolková komora se také dělí na sekci architektů a techniků (Chramosta, W., 2010).

Povinnosti

Úkolem komor je vnímat a podporovat pracovní, sociální a hospodářské zájmy civilních techniků. Dále musí udržovat pozitivní obraz stavu civilních techniků a kontrolu plnění jejich pracovních povinností. Zvláště se věnují níže popsáným oblastem:

- vnímání a prosazování zájmů architektů oproti zájmům státu, stejně tak oproti všem veřejným úřadům a komisi evropské unie
- konání seminářů a vzdělávacích akcí k různým tématům
- veřejné práci
- vedení seznamu civilních techniků a civilně-technických společností

Spolková i zemské komory vystupují také jako garant kvality architektonických soutěží. Komora řídí soutěž, pokud vyhlášení odpovídá kritériím soutěžních standardů, a také doporučuje dva své zástupce do poroty (Fišer 2013, 19).

Soutěžní standard architektury

Wettbewerbsstandard Architektur (dále „WSA 2010“) shrnuje nejdůležitější normativní texty k architektonickým soutěžím, jsou složeny ze tří částí:

- A. Základy k architektonické soutěži s politickými pozicemi rakouské Komory architektů a techniků.
- B. Soutěžní pravidla pro architekturu jako prakticky použitelný soubor pravidel pro veřejné i soukromé architektonické soutěže (Wettbewerbsordnung Architektur, dále „WOA“).
- C. Hodnocení výkonu architektonické soutěže, díky kterému mohou být určeny minimální odměny pro běžné typy soutěží.

V rámci všeobecných zvyklostí a dané skutečnosti, že všichni architekti musejí být ze zákona členy Komory architektů a technických inženýrů, se můžeme domnívat, že při zadávání veřejných zakázek formou soutěže, je vhodné se řídit soutěžním standardem architektury, který sice není dle zákona závazný, ale rakouská komora tento postup vyžaduje. Je vhodné konkrétní výběr postupu při zadávání zakázky na architekturu konzultovat s komorou.

Každá soutěž, která se koná ve spolupráci se spolkovou či se zemskými komorami, musí být v souladu se Soutěžními pravidly pro architekturu WOA neboli částí B WSA 2010 a Výkonným profilem architektonické soutěže, částí C WSA 2010 (Chramosta, W., 2010).

2.1.6. Internetový portál: www.architekturwettbewerb.at

Spolková komora spolu se všemi čtyřmi zemskými komorami založily internetovou platformu, aby vytvořily časově odpovídající standard transparentnosti pro zadávání soutěží, a tím přinesly ustavující přínos stavební kultuře v Rakousku.

Tento portál pro zadávání a vyhlašování řízení by měl být také otevřen pro vypisování soutěží, inženýrství, plánování krajiny, městské architektury a urbanismu. Na portálu je dostupná celková online dokumentace od vyhlášení soutěže až po její zadání. Nekomerční internetový portál se zaměřuje především na aktéry soutěže. Portál nenahrazuje povinnost veřejných zadavatelů se starat o transparentnost a publicitu veřejných zakázek (Anonymous, n.d.).

2.1.7. Generalplaner

Generální projektant během zadávacího řízení a průběhu samotné zakázky funguje jako hlavní kontaktní osoba pro zadavatele. Rakouská komora doporučuje zadavateli před vypsáním soutěže na komplexní projekty, jako jsou školy, nemocnice, pasivní stavby, apod., vybrat generálního projektanta, který se dokáže orientovat minimálně v souhrnu dvou služeb v oblasti plánování. Generální projektant si sestaví tým odborníků z různých disciplín (měření, technická specifika jako nosnost, plánování objektu), který mu následně pomáhá porovnat integrované plány ze všech hledisek. Investor díky generálnímu projektantovi zvyšuje šance, že tím komplexní a náročný projekt bude mít již ve fázi plánování optimální financování a ve fázi realizace nedojde k jeho prodražení (Fröch et al., 2009, s. 13).

2.1.8. Ziviltechniker

Civilní technik je rakouské označení zaměstnání pro volně pracující, státem pověřené fyzické nebo právnické osoby na polích architektury a inženýrství. Jedná se o rakouské specifikum, obdobná funkce v České republice neexistuje. Podle spolkového zákona o civilních technících jsou civilní technici experti na plánování, kontrolu, dozor, poradenství, vytváření posudků apod. Civilní technik se může účastnit řízení architektonických soutěží nebo jej může pro zadavatele organizovat. Především ve fázi plánování projektu je oporou pro zadavatele, jelikož disponuje týmem odborníků a dokáže zajistit této fázi transparentnost, interdisciplinaritu, kontrolu a také zodpovědnost za průběh (Fröch et al., 2009, s. 10).

3. Legislativa České republiky

Z předchozího textu vyplývá, že pro soukromé investory neexistují uzákoněna pravidla pro korigování zadávacího řízení a postupu výběru projektu, potažmo budoucího vzhledu budovy - tedy pokud opomeneme limity definované územním plánem, které jsou závazné pro daný pozemek, tím pádem pro oba typy investorů.³ Veřejný investor je na druhou stranu povinen se řídit platnými zákony. Česká legislativa v současnosti umožňuje zadavateli zvolit několik způsobů jak projít zadavatelským řízením s cílem postavení nové budovy. Ale je nutné upozornit na fakt, že ne všechny zákonné možnosti jsou vzhledem k povaze předmětu zakázky vhodné. Následující text bude věnován zejména veřejným zadatelům a stavbám veřejného charakteru, jelikož zde je možné ovlivnit výsledek a zvýšit standard celého procesu vzniku. Výsledná kvalitní architektura by se pak měla stát i měřítkem pro budovy investorů soukromých.

Architektonická studie a projekční práce

Před řízením samotným je žádoucí, aby si vyhlášovatel ujasnil, jaký očekává výsledek a na jeho základě následně podrobně definoval zadání. Pokud se investor rozhodne pro zcela novou stavbu, ke které zatím nedisponuje žádnými podklady, měl by usilovat o získání architektonické studie, což je první část projektové dokumentace, definující koncepční tvarové, materiálové, dispoziční a provozní, technické a technologické řešení stavby. Architektonická studie je následně rozvedena projekčními pracemi, mezi které spadá například vypracování dokumentace pro územní řízení, pro stavební povolení nebo autorský dozor během realizace. Ve studii *Dopady architektonické praxe na ekonomiku ČR* vypracované společností EEIP (2015) je rozdíl mezi architektonickou studií a projektem viděn v podílu kreativní složky, kde architektonická studie představuje čas a know-how expertů neboli vysoký podíl kreativity. Naopak projekt je již čisté technické rozpracování studie, bez kreativní složky. Zároveň EEIP (2015) kritizuje fakt, že většina veřejných zakázek, s cílem získat architektonickou studii, je zadávána ve výběrovém řízení na zpracovatele projektu, či dokonce ve výběrovém řízení na dodavatele stavby. V obou řízeních je hotový projekt součástí dodávky, ale o výsledku výběrového řízení doposud nerozhodovala kvalita projektu, nýbrž kritérium nejnižší ceny, případně ekonomické výhodnosti. Například pro získání architektonické studie je vhodné postupovat podle pravidel Soutěže o návrh, a až vítězi soutěže zadat vypracování projektu, nebo vypsát nové výběrové řízení na zpracovatele projektu podle této vítězné studie.⁴ Nový zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek by měl veřejným zadatelům problematiku volby vhodného typu výběrového řízení, kritérií a následného dosažení vytyčeného cíle - získání kvalitní architektury, snad usnadnit.

³ Je možné požádat o změnu územního plánu, ale to již není předmětem řešení této diplomové práce.

⁴ Česká komora architektů ale zadavatele upozorňuje na nebezpečí tříštění zakázky mezi různé zpracovatele v na sobě navazujících stádiích projektu/stavby vzhledem k autorským právům.

3.1. Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek vznikl jako reakce na politiku Evropské unie, kdy v únoru roku 2014 byly Radou EU schváleny tři nové směrnice, které regulují oblast veřejného investování na úrovni Evropské unie. České republice, členskému státu unie, tím pádem vyplývá povinnost tyto nová pravidla zimplementovat do svého právního řádu a splnit svou členskou povinnost. V momentě nesplnění této povinnosti by mohlo dojít k přerušení dotací plynoucích z EU pro Českou republiku v následujícím programovém období, což by znatelně ohrozilo velké infrastrukturální projekty, které s dotacemi z EU již předem počítají.

Konkrétně se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES a třetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí.

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále „MMR“), jak tvrdí ministryně pro místní rozvoj Ing. Šlechtová (2015), na základě množství a složitosti žádaných změn, raději přistoupilo na tvorbu zcela nového zákona než novelizování předchozí verze. Finální podoba byla předložena vládě v červenci 2015, po řadě projednávání a připomínkování byl nový zákon přijat koncem dubna 2016 a účinnosti nabyl 1. října 2016. I když byl zákon schválen teprve nedávno, již dostal kritiky, například Česká komora architektů (ČKA, 2016b, s. 106) kritizuje značný nárůst paragrafů a tím způsobenou nepřehlednost zákona. Z hlediska orientace v zákoně také kritizuje nenavázání na strukturu předchozího zákona, což zadavatelům může způsobit nežádoucí dezorientaci. Společně se zákonem MMR přislíbilo vydání metodik, které ale do doby vypracovávání diplomové práce nebyly publikovány. Jedna z metodik je tvořena ve spolupráci s Českou komorou architektů, konkrétně se jedná o Manuál pro zadávání veřejných zakázek. Součástí manuálu bude kromě prezentace architektonických soutěží i tzv. Program pro stanovení předpokládané hodnoty projektových činností. Tato aplikace pro stanovení předpokládané hodnoty je již v současné době zdarma dostupná na webu ČKA a shledala se s mnoha pozitivními ohlasy, jak ze strany visegradské čtyřky, tak od zástupců českých samospráv (ČKA 2016b, s. 91). V rámci této aplikace ČKA zprovoznila tři druhy kalkulaček, jedna je věnována pozemním a krajinářským stavbám a stanovuje předpokládanou časovou náročnost nezbytnou pro zpracování stavební projektové dokumentace. Kalkulačka umožňuje i stanovení investičních nákladů stavby dle zadaných požadovaných parametrů konkrétní stavby.

I přes kritiku nepřehlednosti nového zákona ČKA deklarovala, že zákon obsahově přináší řadu pozitivních změn, na jejichž základě si ČKA (2016b, s. 106) slibuje zlepšení v oblasti zadávání veřejných zakázek na služby související s projektováním, zejména

úspěšnější obranu proti zadávání zakázek za dumpingové ceny. Dle Tlustošové a Skalle (2016, s. 37) lze konstatovat, že nová právní úprava odlehčí zadavatele i dodavatele od administrativního zatížení. Toto pozitivum spatřují především v posouzení a hodnocení nabídek, kdy zadavatel se bude moci věnovat pouze nabídkám, které mají reálnou šanci na přidělení nabídky.

3.1.1. Postup řízení zadávání veřejných zakázek dle nového zákona

Zadávání zpracování projektů veřejných staveb spadá do kategorie zakázek na služby, tzv. veřejné zakázky, které nejsou veřejnou zakázkou na dodávky nebo na stavební práce. Zadavatel má možnost si vybrat z několika druhů zadávacího řízení podle předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Pro stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky na služby je dle § 21 rozhodná předpokládaná výše úplaty, do které při projektové činnosti musí zadavatel také zahrnout honoráře, provize a jiné související odměny. Právě honoráře a odměny jsou významným prvkem během řešení zadávacích podmínek na ideální postup při získávání kvalitního architektonického návrhu.

Zákon o zadávání veřejných zakázek umožňuje zadavateli se rozhodnout mezi třemi režimy veřejné zakázky, konkrétně mezi nadlimitní veřejnou zakázkou, podlimitní veřejnou zakázkou a veřejnou zakázkou malého rozsahu. Pro použití každého z těchto režimů, zákon stanovuje konkrétní podmínky. Následné porovnání s rakouskými druhy řízení je realizováno v části věnující se rakouské legislativě. Nicméně některá porovnání (např. kritéria hodnocení) je vhodnější uvést již v části české legislativy, vzhledem ke komplikovanosti této části české legislativy.

Veřejná zakázka malého rozsahu

Předpokládaná hodnota veřejné zakázky malého rozsahu v kategorii na služby je dle § 6 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek rovna nebo nižší částce 2 000 000 Kč. Zadavatel není povinen zadat tuto zakázku v zadávacím řízení, ale musí dodržet zásady zadávání veřejných zakázek, tzv. zásady transparentnosti, zásady přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Zásada přiměřenosti je oproti starému zákonu o veřejných zakázkách novinkou, ČKA (2016b, s. 106) se domnívá, že tato zásada bude použita v případě námitek směřujících na zadávací dokumentaci (jako příklad uvádí nepřiměřené požadavky na kvalifikaci), případně na postup proti dodavatelům (v momentě vyloučení účastníka). Ministerstvo pro místní rozvoj připravuje k výkladu zásady přiměřenosti vyhlášku, ta ale nebyla ani dva měsíce po účinnosti zákona dostupná.

Podlimitní veřejná zakázka

Podlimitní veřejnou zakázkou je zakázka, která nedosahuje limitu pro nadlimitní veřejnou zakázku a která přesahuje v kategorii zakázek na služby hodnotu 2 000 000 Kč. V podlimitním režimu může zadavatel použít zjednodušené podlimitní řízení s výjimkou veřejné zakázky na stavební práce, jejíž předpokládaná hodnota přesáhne 50 000 000 Kč (to je oproti minulému stavu pětinasobné navýšení). Tento druh řízení pokryje z velké části potřebu běžného zadavatele veřejných zakázek. Zjednodušené podlimitní

řízení je charakteristické kratší lhůtou pro podání nabídek. Zadavatel může pro účely zjednodušeného podlimitního řízení použít pravidel pro zadávací řízení v nadlimitním režimu, jen například místo dokladů o kvalifikaci dodavatelů postačí čestná prohlášení. Pokud účastník řízení nesplní podmínku způsobilosti, tak jej zadavatel může z řízení vyloučit a ten nebude moci svoji způsobilost již obnovit, jako to nově lze v nadlimitním režimu (Bláha, 2016, s. 35).

Nadlimitní veřejná zakázka

Předpokládaná hodnota nadlimitní veřejné zakázky přesahuje finanční limit stanovený nařízením vlády zpracovávajícím příslušné předpisy EU. Režim nadlimitního řízení je definovaný čtvrtou částí zákona o zadávání veřejných zakázek. Jak tvrdí Bláha (2016, s. 35): *„Úprava pro nadlimitní režim prakticky pokrývá část zadávacích podmínek a celý průběh řízení od podání nabídek až do okamžiku ukončení zadávacího řízení výběrem nejvhodnější nabídky a uzavřením smlouvy na veřejnou zakázku.“* Pro zadání veřejné zakázky v nadlimitním režimu může zadavatel použít otevřené řízení nebo užší řízení. Užší řízení je vypsáno pouze pro dodavatele, kteří byli zadavatelem přímo vyzváni k podání nabídky.

Za splnění určitých podmínek je zadavatel oprávněn vyhlásit kromě otevřeného a užšího řízení i jednací řízení s uveřejněním, jednací řízení bez uveřejnění, řízení se soutěžním dialogem nebo řízení o inovačním partnerství. Jednací řízení s uveřejněním je dle § 60 vhodné použít kromě jiného pokud je součástí plnění veřejné zakázky návrh řešení nebo inovativní řešení. Jednací řízení bez uveřejnění je možné použít, pokud v ostatních možných řízeních (otevřené, užší nebo zjednodušené podlimitní) nebyly podány žádné nabídky, podané nabídky nesplňovaly požadavky zadavatele, účastníci řízení nesplnili podmínky účasti v žádosti o účast nebo veřejná zakázka může být splněna pouze určitým dodavatelem. V případě naléhavých okolností, které zadavatel nemohl předvídat a ani je nezpůsobil, lze užít řízení bez uveřejnění a to v momentě, kdy nelze dodržet lhůty pro otevřené řízení, užší řízení nebo jednací řízení s uveřejněním (V. Hlava, zákon č. 137/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek).

„V případě veřejné zakázky na služby může zadavatel použít jednací řízení bez uveřejnění rovněž, pokud je veřejná zakázka zadávána v návaznosti na soutěž o návrh podle § 143, podle jejíž pravidel má zadavatel v úmyslu veřejnou zakázku zadat účastníkovi soutěže o návrh, jehož návrh bude vybrán. V případě více vybraných návrhů zadavatel vyzve k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění všechny účastníky soutěže o návrh, jejichž návrhy byly vybrány.“ (§ 65, zákon č. 137/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). Specifika soutěže na návrh budou definována níže v textu.

Mimořádně nízká nabídková cena

Nejvíce probíraným tématem průběhu řízení po podání nabídek pro nadlimitní režim byla v dřívějším zákoně volba vítězného dodavatele projektové dokumentace na základě nejnížší nabídkové ceny. Probírané především z důvodu často negativních dopadů na výsledné dílo a průběh zakázky. Cílem nového zákona bylo tomuto postupu výběru vítěze zamezit, proto je v § 113 stanoveno, že zadavatel může již v zadávací dokumentaci

stanovit cenu/náklady, které bude během hodnocení nabídky považovat za mimořádně nízkou nabídkovou cenu nebo může stanovit způsob určení mimořádně nízké nabídkové ceny. V případě mimořádně nízké nabídkové ceny zadavatel může od účastníka zadávacího řízení požadovat písemné zdůvodnění způsobu stanovení této ceny. Zákon dále definuje konkrétní způsoby a možnosti obhájení nízké nabídkové ceny a definuje možnosti, kdy zadavatel může účastníka zadávacího řízení z tohoto řízení vyloučit. ČKA (2016b, s. 106) se ale obává fakultativnosti tohoto postupu, kdy v dosavadní úpravě zadavatel nabídku s neobhajitelnou mimořádně nízkou cenou vyloučit musel.

Hodnocení nabídek v nadlimitním režimu

V novém zákoně bylo při hodnocení nabídky ustoupeno od ve výsledku problematického hodnocení na základě kritéria nejnížší nabídkové ceny a naopak zadavatel hodnotí nabídky na základě nového, jediného hodnotícího kritéria, kterým je ekonomická výhodnost nabídky. Ekonomická výhodnost nabídky se dle zákona č. 134/2016 Sb. *„Hodnotí na základě nejvýhodnějšího poměru nabídkové ceny a kvality včetně poměru nákladů životního cyklu a kvality. Zadavatel může ekonomickou výhodnost nabídek hodnotit také podle nejnížší nabídkové ceny nebo nejnížších nákladů životního cyklu.“*, ale zároveň zadavatel nesmí stanovit ekonomickou výhodnost pouze na základě nejnížší nabídkové ceny v řízení se soutěžním dialogem, v řízení o inovační partnerství nebo v případě veřejné zakázky na služby, konkrétně na projektové a další „intelektuální“ služby (čímž je kritérium nejnížší nabídkové ceny jasně vyřazeno u soutěží na návrh). Zadavatel v zadávací dokumentaci musí stanovit kritéria hodnocení, metodu vyhodnocení nabídek v jednotlivých kritériích a váhu nebo jiný matematický vztah mezi kritérii. V momentě nemožnosti objektivního stanovení váhy mezi kritérii je zadavatel uvede v sestupném významu. Dle zákona kritérium kvality může například být technická úroveň, estetické nebo funkční vlastnosti, uživatelská přístupnost, sociální, environmentální nebo inovační aspekty, organizace, kvalifikace nebo zkušenosti osob, které se mají přímo podílet na plnění veřejné zakázky.

Dle komentáře nového zákona ČKA (2016b, s. 106) je pro hodnocení ekonomické výhodnosti nabídky, na základě kritéria kvality, zadavatel povinen stanovit kritéria, která vyjadřují environmentální, kvalitativní nebo sociální hlediska spojená s předmětem veřejné zakázky. Zmiňovaná metodika připravovaná ČKA by měla osvětlit jak tato kritéria stanovit u veřejné zakázky na zpracování projektové dokumentace, u které je specifické, že plnění v době zadávacího řízení ještě neexistuje, tím pádem je obtížné posuzovat kvalitu tohoto plnění. ČKA v této věci považuje za klíčovou možnost hodnocení týmu účastníka a referencí jeho členů

Velkou novinkou oproti minulému zákonu je nulová povinnost jmenování komise pro jednotlivé fáze řízení (§ 42-44) od otevření obálek po posouzení a hodnocení nabídek. Výjimkou jsou pouze zakázky nad 300 mil. Kč. Zadavatel bude moci tyto úkony učinit sám či najmutím externího subjektu, nicméně stále platí zákaz střetu zájmu a odpovědnost na straně zadavatele (Bláha, 2016, s. 35).

Hodnotící kritéria pro posouzení podaných nabídek v Rakousku

V rakouském zákoně o zadávání veřejných zakázek jsou kritéria rozdělena dle svého účelu do čtyř základních kategorií.

1. *Kritéria pro výběr* jsou taková kritéria, jejichž pořadí dle důležitosti stanovil investor, nesmí diskriminovat, jsou v souladu s obsahem soutěžené služby, ve vztahu k podnikání. Jsou to kritéria, podle nichž je posuzována kvalita uchazečů a výběr probíhá v neveřejném řízení s předchozím oznámením, popř. po předchozí výzvě k soutěži, v řízení formou vyjednávání s předchozím oznámením, popř. po předchozí výzvě k soutěži, při neveřejných soutěžích nebo v soutěžním dialogu.
2. *Posuzovací kritéria* jsou taková kritéria, jejichž pořadí dle důležitosti stanovil investor, nesmí diskriminovat. Podle těchto kritérií při soutěžích (včetně architektonických) rozhoduje porota.
3. *Kritéria způsobilosti* jsou kritéria stanovená investorem, nesmí diskriminovat, jsou to minimální požadavky na účastníka výběrového řízení, které je možné doložit dle ustanovení ve spolkovém zákoně o zadávání veřejných zakázek.
4. *Kritéria pro přidělení zakázky, popř. kritérium pro přidělení zakázky*
 - a. jsou při výběru technicky nebo ekonomicky nejvýhodnější nabídky kritéria stanovená v poměru investorem, výjimečně stanovená dle jejich důležitosti, nesmí diskriminovat a souvisí s předmětem zakázky. Podle nich je vybírána technicky nebo ekonomicky nejvýhodnější nabídka. Příkladem kritérií je kvalita, cena, technická hodnota, estetika, účelnost, ekologické vlastnosti, provozní náklady, rentabilita, služba zákazníkovi a technická pomoc, termín dodání, lhůta pro dodání popř. vyhotovení.
 - b. je cena, podle které je vybrána nabídka s nejnižší cenou.

Podle posuzovacích kritérií porota posuzuje podané nabídky a zároveň jejich význam pro určení vítěze. Kritéria musejí být deklarována při vyhlášení soutěže a nesmí být už změněny. Jak je z výčtu patrné, v rakouském zákoně o veřejných zakázkách je investorovi dána vcelku velká pravomoc ve výběru kritérií a přiřazení jejich významnosti, jedinou zákonnou podmínkou je nediskriminace. Pro české prostředí není zatím vzhledem k novosti zákona o zadávání veřejných zakázek praxí ověřeno či slibovanou metodikou od MMP vysvětleno jak bude kritérium ekonomické výhodnosti aplikováno.

V metodice Grundlagen für die Durchführung von Wettbewerben Fröch et al. (2009, s. 70) jsou upřesněna pro zadavatele soutěží vhodná zvolení a užití kritérií pro hodnocení soutěžních návrhů. Posuzovací kritéria dělí pro tyto účely na měkká a tvrdá, které mohou být buď jednoznačně objektivně měřitelná, nebo pouze subjektivně hodnotitelná. Z měřitelnosti vyplývá, že kritéria funkcionality a hospodárnosti jsou značně tvrdší než kritéria urbanismu a stavebně-uměleckého provedení. Pro tvrdá kritéria mohou být formulovány přesně určené předpisy a jejich provedení může být zkontrolováno. Tyto zkoušky nemohou být z časových důvodů provedeny při soutěžním zasedání poroty, přičemž se porota opírá o předcházející kontrolu, která tyto tvrdá kritéria kontroluje.

Výsledky kontroly snižují, pokud úvodní kontrola není zpochybněna, manévrovací prostor pro hodnocení tvrdých kritérií, což také snižuje význam osobních kompetenčních podílů těchto kritérií.

Při určování hodnotících kritérií je potřeba také zhodnotit předchozí zkušenosti v obdobných zadáních. Porota by měla být účastníkem jejich formulace, aby mohla zajistit jejich realizaci při hodnocení. Kritéria doporučují stanovit dle tematických okruhů, přičemž důležitost na základě pořadí je zcela individuální. Každé kritérium by mělo být definováno tak aby bylo jednoznačné a mělo jasný rámec a nedocházelo k překrývání s ostatními kritérii – nedocházelo k duplicitnímu hodnocení.

Vhodná kritéria pro hodnocení architektonických soutěží na objekty:

- Urbanistické zapojení
- Umělecké ztvárnění -> prostorové, funkční a umělecké kvality
- Udržitelnost a ekologie -> práce s přírodními zdroji ve vztahu ke stavebnímu materiálu, konstrukci a stavbě jako takové. Zásobení energiemi, stejně tak stavebně-fyzikální klimatická kvalita, koncept ve smyslu sociální udržitelnosti a šetření životního prostoru a poslední kritérium životnosti stavby
- Funkcionalita -> kvalita provedení v prostorově funkčním programu, připojení na veřejné prostory a komunikace
- Ekonomika stavby a provoz -> stavební, provozní náklady a náklady na životní cyklus

3.1.2. Kritika řízení zadávání veřejných zakázek

V dříve platném zákoně č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách bylo obecně považováno za alarmující upřednostňování kritéria nejnížší nabídkové ceny před ostatními kritérii. Právě toto kritérium bylo doposud veřejnými zadavateli používáno jako nejjednodušeji a nejtransparentněji aplikovatelný způsob porovnání jednotlivých zpracování veřejné zakázky. U snadno definovatelných zakázek s pevně stanovenými parametry, kdy vskutku pouze cenové rozpětí je jediný porovnatelný parametr, dává hodnotící kritérium nejnížší nabídkové ceny smysl. U veřejných zakázek na projektování a zhotovení staveb není tímto kritériem dostatečně zaručeno, že bude opravdu dosaženo vysoké kvality stavebních příprav a následné realizace. Naopak nejlevnější nabídková cena za dokumentaci vedla ve výsledku k nekvalitním, nehospodárným řešením. Dle Leška a spol. (2013), citují: *„Cenová válka a zlevňování projektových prací vede nutně ke snížení počtu hodin věnovaných zpracování jednotlivých fází, a tudíž ke zhoršující se kvalitě provedení díla.“* I v Analýze stavební kultury (Maier et al., 2012, s. 12) je zmíněno, že méně kvalitní provozní a dispoziční uspořádání vede k vyšším nákladům na opravy a údržbu *„(...) a v neposlední řadě i ke ztrátě výše zmíněného společenského významu veřejné stavby jako etalonu stavební kultury. Estetické závady, mezi něž lze řadit též lacinou módnost a prvoplánovou konjunkturální líbivost architektonického řešení, zkracují morální životnost staveb.“* Architektura by neměla být vnímána jako dodávka zboží, ale jako prvek, který standardy teprve definuje a z nichž se pak dle Leška a kol. (2013) vyvozuje *„kolik bude stát výstavba, provoz, jak dlouho stavba vydrží, jak ji lidé přijmou, jak*

ji budou obývat, a mnoho dalších faktorů.“ Z uvedeného vyplývá, že práce architektů a inženýrů je specifickou intelektuální činností, jež vyžaduje pro vznik kvalitního projektu mnoho odborných analýz, úsudků a času. Projektování je analytická práce, jejímž cílem je najít řešení z více variant a proto není kritérium nejnížší nabídkové ceny vhodné. Architekt Rada (Ryšavý, 2015, s. 9-11) na předchozím zákoně například kritizoval nesmyslnost určení konečné ceny nabídky včetně autorského dozoru v momentě, kdy uchazeč – projektant ještě nemohl ani vědět, zda se mu zadání stavby vůbec vejde na pozemek.

Dalším kritickým faktorem v zadávání veřejných zakázek a ve výběru hodnotících kritérií je neodbornost zadavatele, který nemá dostatečné zkušenosti či vzdělání ve výstavbě. Lešek a kol. (2013, str. 2) objasňují nemožnost nabytí bohatších zkušeností s výstavbou u veřejných zadavatelů jejich krátkým funkčním obdobím: *„Vzhledem k volební a personální periodě se (zadavatelé) zpravidla stávají poprvé a jednou investorem.“* Nejnížší cena jako bezpečné kritérium se dle Rady (Ryšavý, 2015, s. 9-11) ustálila i z důvodu, že podrobnější zadávací dokumentace veřejné zakázky, jež byla obecně předepsána zákonem o veřejných zakázkách pro jiné veřejné zakázky, nemohla být vyhlášovatelem do soutěžních podmínek pro projekt přiložena, jelikož ona sama byla předmětem výběrového řízení. Právě Česká komora architektů vedla dlouhodobý „boj“ za zamezení výběru projektanta na základě nejnížší nabídkové ceny, jejíž častá volba pro účely hodnocení výběrového řízení byla způsobena neodborností zadavatelů a jejich usouzením, že nejnížší nabídková cena je bezpečné, transparentní a tím pádem nenapadnutelné kritérium. Snahou České komory architektů je zasadit se o posílení odbornosti a kompetencí v oblasti architektury a stavebnictví, o průběžné posilování odbornosti úředníků veřejné správy působících v oblasti výstavby, jejich vzdělávání nebo také o osobní odpovědnost, kdy i ve státní sféře bude konkrétní osoba odpovědná za konkrétní kroky (Česká komora architektů 2013, s. 4).

Veřejní zadavatelé kromě možnosti sebevzdělávání v oblasti zadávání veřejných zakázek, se mohou obrátit na profesionální instituce a nezdarům v zadávání zakázek předcházet. Pokud se veřejný investor chce vyvarovat případným často nevratným škodám způsobeným špatně definovaným zadávacím řízením nebo lpěním na snadno definovatelných kritériích jako byla nejnížší nabídnutá cena, je možné, aby si investor pro zhotovení podrobné zadávací dokumentace, ale i pro organizování samotného průběhu řízení najmul externí firmu. V Čechách tato praxe není ještě zcela běžnou a komplexní službu organizování výběrového řízení nabízí pouze několik jedinců/ firem. Dle § 43 týkajícího se Smluvního zastoupení zadavatele může průběh zadávacího řízení pro zadavatele organizovat skoro kdokoli. Jedinými podmínkami jsou nepodjatost a neúčast v příslušném zadávacím řízení. Zodpovědnost za průběh soutěže ale vždy zůstává na zadavateli. Na trhu jsou i společnosti, které se zabývají pouze organizováním veřejných zakázek. Tyto často disponují certifikátem pro systém řízení jakosti podle normy ČNS EN ISO 9001:2001. Certifikát vyjadřuje životaschopnou strukturu a management společnosti, ale neříká nic o schopnosti společnosti organizovat veřejné zakázky. V momentě pochybení společnosti může zadavatel po této společnosti vymáhat

náhradu škody (Česká komora architektů, 2013). Jednou z firem zabývajících se zadáváním veřejných zakázek i v oblasti projekční činnosti je akciová společnost RTS, pouze zadávání architektonických soutěží se například věnuje Ing. Markéta Kohoutová a její portál www.soutez-o-navrh.cz.

V sousedním Rakousku je naopak již samozřejmostí tuto zásadní administrativu delegovat na odborníky. Službou zpracování zadávací dokumentace a koordinování celého průběhu zakázky se tam v oblasti architektury věnují samotná architektonická studia, tzv. civilní technici. Podle architekta George Pendla (2010) je až 90% architektonických soutěží organizováno specializovanými architektonickými kancelářemi, které zároveň pomáhají sestavit stavební program. Jako veřejný poradní orgán v Rakousku působí Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten.

Další možností je vypracovat podklady samostatně s případnou pomocí České komory architektů, tato možnost je ale poskytována pouze zadavatelům, kteří plánují svou zakázku řídit dle pravidel architektonické soutěže a tudíž bude zakázka Českou komorou architektů shledána legitimní. Obdobný princip je zaveden i v Rakousku, s tím rozdílem, že tamní komora se věnuje a podporuje i jiné formy zadávání zakázek na architektonické práce, pouze musejí být splněny určité podmínky, aby dané řízení bylo komorou schváleno.

3.2. Soutěž o návrh/architektonická soutěž

Česká komora architektů se několik let neúspěšně snaží prosadit povinné předepsání zadání veřejné zakázky formou soutěže o návrh u vybraných druhů zakázek v oblasti architektury a urbanismu. Této úpravy zákona se jí ale ani v novém zákoně o zadávání veřejných zakázek nepodařilo dosáhnout (ČKA, 2016b, s. 107). Soutěž o návrh je stále definována jako jedna ze zákonných možností, kterou si zadavatel může zvolit. ČKA vidí ideální postup veřejné zakázky na architekturu, územní plány ve vyhlášení soutěže o návrh, díky které by zadavatel získal několik různorodých řešení dané problematiky. Ze soutěže by odborná porota následně vybrala vítěze a pak by vítězi měla být skrze zákon o veřejných zakázkách zadána zakázka na projektování předmětu soutěže dle svého výherního návrhu. Nová úprava zákona nicméně ponechala režim soutěže o návrh ve stejné úpravě jako v předchozím zákoně. Soutěž o návrh je zde prezentována jako jedna z dalších možností druhu výběrového řízení, jehož volba závisí pouze na zadavateli samotném (Bláha, 2016, s. 35).

Soutěž o návrh upravují paragrafy 143 až 150 čili čtvrtá hlava. Podle zákona o zadávání veřejných zakázek se soutěží o návrh rozumí: *„Postup zadavatele směřující k získání návrhu, kterým je zejména plán nebo projekt v oblasti územního plánování nebo architektonických, stavebních, technických a inspekčních služeb.“* Zadavatel by měl dle zákona použít soutěž o návrh, pokud má v úmyslu zadat zakázku na služby v navazujícím jednacím řízení bez uveřejnění, tento záměr zadavatel zároveň musí oznámit v zahájení soutěže o návrh. Další možností použití soutěže o návrh je také

v rámci řízení na veřejnou zakázku na služby, nebo pokud předpokládaná souhrnná hodnota cen, odměn nebo jiných plateb spojených s účastí v soutěži o návrh přesahuje 2 000 000 Kč (existují výjimky, kde toto ustanovení neplatí). Nový zákon v porovnání s minulým dle ČKA (2016b, s. 106) rozebírá proces soutěže o návrh do větších podrobností a upravuje například i minimální lhůty pro podání návrhů, lhůty pro dotazy soutěžících, obsah soutěžních podmínek či „výslovně předpokládá možnost konání soutěže jako vícekolové (resp. vícefázové) a upřesňuje postup v užší soutěži o návrh.“ Dle Soutěžního řádu ČKA, který podrobně upravuje soutěžní podmínky pro soutěž o návrh, je vícekolová soutěž obvykle značného rozsahu a během soutěže samotné dochází k postupnému zpřesňování a vlastnímu vymezení soutěžního obsahu (ČKA, 2016a)

Zadavatel vytváří soutěžní podmínky, v kterých musí stanovit, zda bude postupovat formou otevřené nebo užší soutěže o návrh. Zákon nepopisuje jiné typy soutěží, pouze otevřené a užší soutěže o návrh. Podmínky musí následně uveřejnit na profilu zadavatele. V užší soutěži o návrh je zadavatel oprávněn oproti otevřené soutěži o návrh vyzvat dodavatele k podání návrhu (ale musí uvést aspoň tři takové dodavatele). Specifikování dalších druhů architektonických soutěží je pak uvedeno v Soutěžním řádu ČKA, soutěže se rozlišují dle předmětu, podle účastníků, podle počtu kol a podle záměru soutěže (ČKA, 2016a).

Po ukončení soutěže o návrh na projektové služby je dle § 150 zadavatel povinen zaslat dokumentaci o soutěži o návrh včetně stanoviska poroty a všech návrhů v elektronické podobě České komoře architektů.

3.2.1. Důvody pro soutěž o návrh

Jak tvrdí Hošková (2016, s. 49) architektonické soutěže jsou vhodným způsobem výběru projektanta. Mezi výhodami soutěže vyzdvihuje průkaznost prověřenou historií, šetření financí vyhlášovatele nebo její vhodnost pro komunikaci s veřejností. Vyhlášovatel díky soutěži o návrh získá až desítky návrhů, které jsou vypracovány na míru danému projektu, zohledňují priority vyhlášovatele a zejména předkládají různá řešení promyšlená do detailů. „Nespornou výhodou je i transparentnost celého procesu. Veřejnost má mnohdy pocit, že většina výběrových řízení je ve stavebnictví zmanipulovaná.“ (Hošková, 2016, s. 48). Úprava nového zákona o zadávání veřejných zakázek by díky kritériu ekonomické výhodnosti nabídky mohla tomuto pocitu předcházet a naopak řízení by mohlo získat důvěru, což se ověří až praxí. Architektonická soutěž nabývá vyšší důvěry i díky svému promyšlenému konceptu, kdy je vyžadována přítomnost převážně odborné a nezávislé poroty či podmínka anonymity soutěžních návrhů. Architektonická soutěž má za cíl poskytnout i jedinečnou příležitost pro zapojení obyvatel a vzbudit v nich zájem o veřejný prostor. Soutěžní výsledky je možné, dokonce i velice vítané veřejně prezentovat a celkově na průběhu soutěže o návrh s veřejností úzce spolupracovat. Například v Rakousku je běžné veřejnost seznamovat s návrhy vzniklými z architektonické soutěže a zároveň snaha do soutěže implementovat jejich připomínky.

Podle EEIP (2015, s. 18) je další výhodou architektonické soutěže možnost mezi kritéria posuzování zařadit hledisko investičních a budoucích provozních nákladů. Tím pádem

zadavatel bude mít představu o celkové i dlouhodobé ekonomické stránce připravované stavby. Další zmiňovanou výhodou je investorova možnost při vypsání soutěže o návrh porovnávat zúčastněné návrhy podle poměru ceny a komplexní kvality návrhu, oproti výběru zakázky zadané na základě kritéria ekonomické výhodnosti nabídky, kde zadavatel posuzuje zpracovatelský tým a samotná detailní podoba/návrh mu není známa. Jelikož hodnotící kritéria se u ekonomické výhodnosti nabídky vztahují zejména na osobnosti/pracovní charakteristiky a postupy týmu.

V roce 2015 vznikla na objednávku Ministerstva pro místní rozvoj ČR analýza *Dopady architektonické praxe na ekonomiku ČR* vytvořená společností EEIP. Tato studie potvrzuje, že architektonická soutěž nepřináší jen kvalitu ale současně i ekonomickou výhodnost. Podle analýzy sice soutěž vyžaduje časově náročnější přípravu zadání, ale výsledkem je kvalitní, detailní studie, díky které lze následně zkrátit trvání jednotlivých projekčních fází. Ke stejnému závěru analýza dospěla i v oblasti nákladů, kde náklady na uspořádání soutěže představují pouze 2 – 2,5% z celkové investice a tuto cenu by investor stejně zaplatil za zpracování architektonické studie v případě postupu podle pravidel veřejných zakázek na služby, tzv. podlimitního či nadlimitního výběrového řízení na získání dodavatele. Posledním argumentem pro soutěž o návrh je i fakt, že vynaložené prostředky na počátku se investorovi s velkou pravděpodobností vrátí zpět v podobě úspor z dalších fází, kdy je v současné stavební praxi běžné, že díky nekvalitnímu projektu dojde k prodražení realizace stavby i jejího následného provozu (EEIP 2015, s. 18).

4. Legislativa Rakousko

4.1. Historie práva veřejných zakázek

Spolková republika Rakousko je díky svému uspořádání z devíti spolkových zemí typická i částečnou roztržičností právních norem, kdy každá spolková země si některé normy upravuje samostatně. Než Rakousko vstoupilo do Evropské unie, tzv. v roce 1995, neexistovala zde žádná národní zákonná ustanovení k zadávání veřejných zakázek. Soutěže se v základní míře řídily dle tzv. ÖNORMen, které definují některé oblasti dodnes, například nároky na udržitelnost staveb. Veřejnou správou ale tyto normy nebyly povinně uplatňovány, pouze vytvářely dobrovolný základ. Situace se v té době dala považovat za poměrně komplikovanou (Frühwirt, 2015, s. 8). Spolkový zákon o zadávání veřejných zakázek z roku 2002 ustanovil jednotný podklad pro zadávání veřejných zakázek platný pro celé Rakousko (Bernert-Bürkle 2006, s. 10).

Soutěžní řády

Pro soutěže neexistoval právní základ ve vlastním slova smyslu, pouze vnitrostátní předpisová pravidla. Postupovalo se dle soutěžních řádů, jejichž obsah se během posledních 150let podle Frühwirta (2015, s. 8) změnil pouze nepatrně. Mezinárodní architektonické soutěže se řídily soutěžním řádem od Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu UNESCO z roku 1956, na jehož tvorbě UNESCO spolupracovalo s Mezinárodní unií architektů (UIA). Dalším základem pro postup v řízení architektonických soutěží byla doporučení od Evropské rady architektů (ACE), která se v prostředí unijní legislativy zasazuje o profesi architekta, jako kreativní řemeslo pro které znamená veřejná zakázka architektonickou soutěž a ne zakázku na dodavatele (Fišer, 2013, s. 19). Na základě těchto řádů v Rakousku postupně díky aktivitám architektonické sekce Komory architektů a inženýrů vzniklo několik ustanovení pro architektonické soutěže. Po druhé světové válce například vešel v platnost Wettbewerbsordnung der Architekten (WOA 2000). Od roku 2002 se stala na federální úrovni závaznou verze WOA 2000, jež zakomponovala i směrnice EU o zadávání veřejných zakázek a přijatého Spolkového zákona o zadávání zakázek (Bundesvergabegesetz). Do roku 2010 byl WOA 2000 vnímán jako závazný, ale přepracované vydání Wettbewerbsstandard Architektur (WSA 2010) nebylo jednomyslně přijato a z toho důvodu se stalo méně akceptované, přestalo se závazně aplikovat, rakouská komora architektů a inženýrů WSA 2010 doporučuje jako nejvhodnější způsob pro výběr kvalitního návrhu či zpracovatele projektové dokumentace (Frühwirt, 2015, s. 8).

4.2. Bundesvergabegesetz 2006 (BVerG)

Spolkový zákon č. 17/2006 o zadávání veřejných zakázek je z velké části převzat z unijního práva, regule konkretizují obsah směrnic EU a evropského primárního práva. Ale jsou zde i implementovány vlastní obsahy rakouských ÖNORMen. Soutěže ve spolkovém zákoně vycházejí z ÖNORM A 2050 o zadávání soutěží. Poprvé byly rozlišeny veřejná, neveřejná a vyzvaná soutěž (§ 26). Oproti předchozímu zákonu BVerG 2002 byl k procesu soutěže ustanoven soutěžní řád s jistými minimálními obsahy jako například definování soutěže samotné, jasné rozdělení mezi ideovou a realizační soutěží, základní zadávání veřejných soutěží, dále povinnost k sepsání porotního protokolu a umožnění neanonymního dialogu a explicitní možnosti zrušení soutěže (Fink, Ch. & Heid, S., 2010).

Na základě nových evropských směrnic týkajících se zadávání veřejných zakázek z roku 2014, došlo ve spolkovém zákoně k několika málo změnám. Například u ideových soutěží bylo odpuštěno od upozornění, že odhadovaná cena musí být vypočítána na základě cen soutěže a jiných plateb na účastníky soutěže (skicovného). Ale jinak v BVerG 2006 v rámci novelizace nových směrniceových textů nebylo potřeba zásadnějších změn (Frühwirt, 2015, s. 8).

4.2.1. Ukotvení soutěže v BVerG 2006

Architektonické soutěže mají v Rakousku dlouhodobou tradici a jejich pravidla se vytvářela víceméně souběžně s BVerG, ale ten se spíše soustředil na definování postupů pro výběr dodavatelských a stavebních prací. Z tohoto důvodu a také z důvodu vytváření systému architektonických soutěží na základě soutěžních řádů působí ukotvení soutěží v BVerG poněkud cize. Tento fakt potvrzuje už jen jejich samostatné umístění ve spolkovém zákoně, nenacházejí se v § 25, kde je specifikována většina postupů pro zadávání veřejných zakázek, nýbrž v § 26 jako samostatné ustanovení (Frühwirt, 2015, s. 11).

Druhy řízení pro zadání veřejných zakázek podle BVerG 2006

Zákon umožňuje několik různých způsobů jak zadat veřejnou zakázku, ale jen některé z těchto řízení jsou vhodné pro zakázky na duševní služby, na architekturu. Jednotlivé druhy jsou vyjmenované v § 25 a jedná se o otevřené řízení, uzavřené řízení s předchozím oznámením, uzavřené řízení bez předchozího oznámení, vyjednávací řízení s předchozím či bez předchozího oznámení, rámcové vyjednávání, dynamický nákupní systém, soutěžní dialog a přímé zadání zakázky s či bez předchozího oznámení. Specifikům v praxi využívaných řízení pro projektové činnosti je věnována kapitola „alternativy k soutěžím“.

4.2.2. Druhy soutěží podle BVerG 2006

Soutěž je v BVerG definovaná v § 26, na rozdíl od tradičních zadávacích řízení cílem soutěže je dle zákona pořízení plánu. Soutěže jsou dle zákona děleny různými způsoby,

mohou být děleny na základě různých kritérií a to buď na základě cíle soutěže, na základě účastníků, na typu jejich provedení nebo na základě hodnoty zakázky.

Druhy soutěží podle účastníků

Oproti předpisům EU, kde je požadováno rozdělit soutěže podle účastníků soutěže pouze na soutěže s neomezeným a soutěže s omezeným počtem účastníků, jde rakouský zákon více do hloubky. Rozdělení soutěží musí být provedeno v jednom z definovaných režimů a to buď formou otevřené (veřejné), neveřejné nebo vyzvané soutěže. U otevřené soutěže je investorem vyzváno neomezené množství podniků a osob k veřejnému předložení soutěžních návrhů. U neveřejné soutěže jsou investorem, po veřejném vyzvání neomezeného množství účastníků, vyzváni vybraní účastníci k předložení soutěžních návrhů (musí být minimálně tři). Obě tyto řízení mohou být vedeny v nadlimitním i podlimitním řízení. U vyzvané soutěže je investorem vyzván omezený počet vhodných účastníků výběrového řízení přímo k předložení soutěžních návrhů. Vyzvané soutěže se podle Fišera (2013, s. 19), citují: „Odehrávají pouze v režimu zakázek malého rozsahu (do 200 tisíc eur). Architektury vybírá vyhlášovatel... Pokud se na vyhlášení soutěže podílí komora architektů, může sama účastníky doporučit. Minimální počet vyzvaných účastníků je závislý na rozsahu zadání: šest pro celkovou plochu stavebního programu do 1 000 m², osm pro plochu od 1 000 do 2 000 m², deset nad 2 000 m².“

Druhy soutěží podle cíle

Soutěže mohou být rozděleny i podle jejich soutěžního výsledku. Ideové soutěže jsou typem výběrového řízení, které slouží investorovi především k opatření plánů v oblastech prostorového plánování, městského plánování, architektury a stavebnictví, reklamy nebo zpracování dat. Vítěze ideové soutěže vybírá odborná porota na základě srovnávacího porovnání s udělením či neudělením cen.

Soutěže na realizaci mají stejný postup jako ideové soutěže, ale na jejich skončení navazuje výběrové řízení formou vyjednávání za účelem zadání zakázky na služby podle § 30 zákona BVergG 2006.

Druhy soutěží podle průběhu

V souladu s § 155 soutěže lze vést jako jedno- či vícestupňové. Vícestupňové řízení soutěží je možné pouze u neveřejné soutěže. V prvním stupni proběhne výběr účastníků a ve druhém stupni skutečná soutěž. Výhodou vícestupňové soutěže je snížení zátěže na účastníky i zadavatele. Jelikož v prvním stupni, do kterého je veřejně vyzváno neomezené množství účastníků, jsou zadávací podmínky definovány jen pro zjednodušené řešení předmětu soutěže. Porota si vybere účastníky do druhého kola na základě těchto zjednodušených řešení a do dalšího kola tyto vybraní účastníci své projekty podrobněji rozpracují.

Druhy soutěží podle hodnoty zakázky

Zákon o zadávání veřejných zakázek je rozdělen dle ceny zakázky do podlimitní a nadlimitní zakázky. Prahová hodnota, limit je dán směrnicí Evropské unie, kdy se členské státy musí v případě překročení tohoto limitu řídit unijním právem povinně

implikovaným do vnitrostátního práva. Současné prahové hodnoty byly nastaveny nařízením Komise č. 1336/2013 platné od 1. 1. 2014. na 134 000 Euro u centrálních orgánů a na 207 000 Euro u jiných subjektů. Veřejné i neveřejné soutěže mohou být vyhlášeny v obou oblastech, jak podlimitní, tak nadlimitní. Ale vyzvané soutěže mohou být zadavatelem zvoleny, jen pokud se cena předmětu soutěže nachází v podlimitní režimu.

Pro zjištění v jaké oblasti se zakázka na soutěž nachází, musí být vypočítaná odhadovaná hodnota zakázky. Výpočet se liší, pokud se jedná o ideovou nebo o realizační soutěž. U ideových soutěží se výpočet omezuje pouze na součet odměn a případných dalších plateb jako jsou příspěvky pro účastníky. U soutěže na realizaci se musí k zmíněné ceně připočítat platby související s následným zadáním zakázky (Frühwirth, 2015, s. 26-33). Pro odhad hodnoty zakázky architektonických služeb komora odkazuje na Honorar Information Architektur (HIA).⁵ V žádném případě nesmí být výběrové řízení nebo zadání zakázky rozděleno tak, aby byl Spolkový zákon obejít, je tedy nepřijatelné, aby zakázka, která je buď technického, nebo věcného rázu byly rozděleny mezi více dodavatelů s cílem dostat se do jiné limitní oblasti. Při zadávání výběrové řízení na služby je důležité rozdělit celkovou cenu za jednotlivé oblasti: měření, oblast řízení projektu, oblast architektonického plánování, plánování elektrotechniky, statické plánování, krajinné plánování nebo služby stavbyvedoucího (Frösch et al., 2009, s. 20).

pod 40 tis. euro	od 40 tis. do 207 tis. euro	od 207 tis. euro
<i>Doporučované řízení:</i> přímé zadání	<i>Doporučované řízení:</i> vyzvaná soutěž na realizaci 1-stupňová otevřená soutěž na realizaci	<i>Doporučované řízení:</i> veřejná 1- až 2- stupňová soutěž na realizaci
<i>Další možná řízení:</i> vyzvaná soutěž na realizaci 1-stupňová otevřená soutěž na realizaci	<i>Další možná řízení:</i> neveřejná 1- až 2- stupňová soutěž na realizaci	<i>Další možná řízení:</i> neveřejná 1- až 2- stupňová soutěž na realizaci
<i>Alternativně:</i> vyjednávací řízení	<i>Alternativně:</i> vyjednávací řízení	<i>Alternativně:</i> vyjednávací řízení

Obrázek 1: Doporučovaná řízení dle hodnoty zakázky, Rakousko // Zdroj: vlastní vypracování na základě Frösch et al. (2009)

Porovnání s Českou republikou

V českém zákoně o zadávání veřejných zakázek je pro účely získání architektonických návrhů definován pouze postup podle soutěže o návrh, která je rozdělena na dva typy, otevřenou soutěž o návrh a užší soutěž návrh. Otevřená soutěž o návrh odpovídá svým průběhem rakouské otevřené soutěži a užší soutěž o návrh odpovídá neveřejné soutěži i

⁵ Publikace byla vydána v Spolková komora architektů a inženýrských konzultantů.

s možností více stupňů. V případě vítěze soutěže o návrh je následné zadávací řízení vedeno v režimu nadlimitního jednacího řízení bez uveřejnění (vzhledem k prahovým hodnotám pro veřejné zakázky stanovených EU, není pravděpodobné, že by se následné jednací řízení bez uveřejnění vešlo pod tento limit). Z tohoto důvodu není v českém zákoně, v části definující soutěž o návrh, podrobně pojednáno o limitech a typech soutěží na nich závazných jako v zákoně rakouském. Také zde nejsou již stanoveny podrobnější specifikace a možnosti, například rozdělení soutěží na ideové nebo realizační, tyto postupy jsou sice popsány v Soutěžním řádu ČKA, ale ten není pro investory závazný.

Uzákonění postupů soutěží pro získání architektonického návrhu je v Rakousku podstatně lépe ukotveno a také specifikováno, zadavatel si v případě volby architektonické soutěže může být jistý pevnou právní oporou.

4.3. Alternativy k soutěžím

Neboli typy zadávacích řízení vhodných pro zadávání služeb na poli architektury. Zakázky na služby „duševního vlastnictví/služby“ (geistigen Dienstleistungen)⁶ v oblasti architektury jsou ze své podstaty dle rakouské komory architektů vhodné zadávat skrze architektonickou soutěž, když zadavatel hledá nejlepší řešení stavby. Zadávací právo (Vergaberecht) ale umožňuje kromě bezprostředního zadání zakázky či architektonické soutěže, také další druhy zadávacích řízení, které implementují zvláštní funkci soutěže a tím je možné je vnímat jako alternativy k soutěžím (Frühwirth, 2015, s. 18-19). Pokud je cílem zadavatele získat poradenské nebo plánovací služby, tak by měl dle Frösch et al. (2009, s. 15) zvolit řízení formou vyjednávání.

4.3.1. Verhandlungsverfahren mit/ohne vorheriger Bekanntmachung (Vyjednávací řízení s předchozím či bez předchozího oznámení)

Na rozdíl od anonymních soutěží jsou „vyjednávací řízení“ zadávána neanonymně. Vítěz je zvolen na základě hodnocení plánovacích konceptů, které byly osobně prezentovány před porotou jednotlivými účastníky řízení. Rozhodnutí poroty má při výběru vítěze vysokou váhu, jelikož BVergG 2006 zadavateli ponechává značnou volnost pro definování zadávacích podmínek vyjednávacího řízení. Zadávací řízení tím pádem mohou být prováděna na základě modelu architektonické soutěže, s tím, že řízení se v určité fázi po oznámení stane neanonymním. V případě, že jsou účastníci řízení vybráni na základě předchozí soutěže, není nutné předcházejícího oznámení.

Nebyla-li před vyjednávacím řízením provedena architektonická soutěž, může být zakázka na duševní vlastnictví/služby zorganizována také jako zadávací řízení o

⁶ Duševní služby jsou výjimkou zadávacího zákona, jelikož u nich není možné splnit přísná pravidla srovnatelnosti nabídek. Duševní služby řeší dané úkoly skrze tvůrčí/duševní práci a tím pádem vždy nevedou ke stejnému výsledku. Jedná se o kreativní oblasti jako výzkum a vývoj, architekturu či firemní poradenství.

vyjednávání s předchozím oznámením. Smluvní specifikace služby v momentě vypsání nemusí být kompletní.

Nová zadávací směrnice 2014 (VergabeRL 2014) se zasadila o sjednocení důvodů pro užití vyjednávacího řízení s předchozím oznámením a to na zakázky na služby, zakázky v oblastech stavebnictví a dodavatelství. Tím odpadla zvláštní skutková podstata pro zakázky na duševní vlastnictví. Vyjednávací řízení by mělo být užito, pouze pokud podmínky zadavatele není možné splnit bez adaptace již existujících řešení, zakázky obsahují koncepční nebo inovativní řešení, zakázku není možné zadat na základě konkrétních důvodů, které souvisejí s typem, komplexitou nebo právním, finančním rámcem nebo souvisejí s vysokými riziky. Další podmínka je, že zakázka nemůže být zadána bez předchozího vyjednávání nebo když technické specifikace od veřejného zadavatele nejsou vytvořeny v dostatečné přesnosti (Frühwirt, 2015, s. 18-20).

Zásadní rozdíl oproti anonymní soutěži je v řízení samotném, ve vyjednávacím řízení si porota může přesněji definovat kritéria včetně ceny služby, která musí být uchazeči oznámena. Ale na rozdíl od soutěže je u vyjednávacího řízení potřeba daleko detailnějšího popisu předmětné služby, u soutěže je detailní popis vypracován až na základě výsledků v následujícím uzavřeném zadávacím řízení, u vyjednávacího řízení musí být popis zakázky již součástí smlouvy zadávacího řízení. Z těchto důvodů jsou náklady při vyjednávacím řízení na straně uchazeče i na straně zadavatele ve většině případů vyšší, navíc může zadavatel vybírat pouze z několika málo řešení. Zadávací řízení o vyjednávání sice oproti anonymní soutěži nabízí porotě více prostoru pro dialog s účastníky i v několika kolech, ale na druhou stranu je bezpodmínečně nutné přesné dokumentace a kontroly těchto dialogů. Dalším argumentem pro soutěž je její vyšší právní opora. Nicméně hlavním důvodem, proč mnoho zadavatelů volí raději vyjednávací řízení než soutěž je jeho neanonymní průběh, kdy během řízení zadavatel zjistí, s kým jedná, nebo že účastník řízení je schopen vytvořit dobrý plán, ale že je i zdatný v oblasti projektového řízení a managementu. Častým argumentem zadavatelů je i konec řízení, kdy v soutěži se může stát, že vítěz odmítne svůj projekt přizpůsobit zadavateli a nedojde k následné dohodě (Frühwirt, 2015, s. 18-20).

Porovnání s Českou republikou

Obdoba rakouského Verhandlungsverfahren je v českém zákoně o zadávání veřejných zakázek představována čtvrtou a pátou hlavou, kde jsou definována jednací řízení s uveřejněním a jednací řízení bez uveřejnění v nadlimitním režimu. Postupy českého řízení jsou srovnatelné s rakouskou verzí, včetně návaznosti na soutěž o návrh. V českém zákoně je v § 65 popsáno, že v případě veřejné zakázky na služby může zadavatel jednací řízení bez uveřejnění užít, pokud je veřejná zakázka zadávána účastníkovi soutěže o návrh, jehož návrh bude vybrán. V případě vítězství více účastníků v soutěži, musí být tito vítězové vyzváni k účasti na jednáních v jednacím řízení bez uveřejnění. To samé je definováno v rakouském BVergG 2006 v § 30.

I v České republice je u veřejných zadavatelů běžné pro získání projektové dokumentace využívat jednací řízení s uveřejněním či bez, ale cílem tohoto řízení jak poukazuje EEIP

(2015, s. 16) nemůže být návrh stavby, ale získání zpracovatele projektu, či dokonce dodavatele stavby a to z podstaty formulace zadávacího řízení, kde předmět zakázky nemůže být pro účel řízení specifikován. V obou řízeních je hotový projekt součástí dodávky. O výsledku výběrového řízení doposud nerozhodovala kvalita projektu, nýbrž kritérium nejnižší ceny, případně ekonomické výhodnosti. S novým zákonem o zadávání veřejných zakázek bude muset zadavatel více specifikovat i zohlednit ostatní kritéria při volbě vítěze, ale nicméně se stále bude jednat o získání projektanta či dodavatele stavby, nikoliv návrhu budoucí stavby s následným výběrem projektanta na základě jednacích řízení bez uveřejnění, kde podkladem pro zadávací dokumentaci bude již rozpracovaný a ověřený návrh vzniknutý na základě architektonické soutěže.

4.3.2. Wettbewerbliche Dialog (Soutěžní dialog)

Pokud se jedná o komplexní zakázku a zadání ve smyslu otevřeného nebo uzavřeného řízení není podle zadavatele vhodné, tak může zvolit zadávací řízení formou soutěžního dialogu. Zadavatel nejdříve veřejně vyzve neomezené množství podnikatelů/podniků k odevzdání soutěžní dokumentace a následně s vybranými účastníky vede individuální dialog o všech aspektech zakázky. Zadavatel musí jednat se všemi účastníky řízení rovnocenně a po skončení soutěže nesmí zůstat pouze jeden nabízející, jelikož by nebyl zachován duch soutěže. Cílem dialogu je najít řešení (jedno či více) pro požadavky a podmínky zadavatele, na jejichž základě zadavatel vypíše podrobně definovanou poptávku a vyzve účastníky k podání nabídky. Vítězem by měla být technicky a ekonomicky nejvýhodnější nabídka.

Výhodou soutěžního dialogu je, že zadavatel během řízení může měnit podmínky. Zadavatel může také definovat podmínky pro účast dodavatelů (jejich způsobilost, pracovní zkušenosti, dobu působnosti apod.) (Frühwirt, 2015, s. 94).

Porovnání s Českou republikou

Soutěžní dialog je definován víceméně stejně jako řízení se soutěžním dialogem ukotveným v českém zákoně č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek v šesté hlavě (§ 68 a § 69), který je zadavatel oprávněn použít pokud splní podmínky pro použití jednacích řízení s uveřejněním nadlimitních zakázek, tzv. pokud nelze potřeby uspokojit bez úpravy na trhu dostupných plnění, součástí zakázky je návrh řešení nebo nemůže být veřejná zakázka zadána bez předchozího jednání z důvodu zvláštních okolností vyplývajících z povahy, složitosti nebo právních, finančních podmínek spojených s předmětem zakázky. Se zvolením postupu dle Soutěžního dialogu u zakázek na architekturu jsem se během mého bádání nesetkala.

5. Udržitelnost staveb

Udržitelnost je zásadním světovým tématem již desítky let. V roce 1980 byl sepsán první dokument, který akceptoval pojem trvale udržitelného rozvoje, jednalo se o *Světové strategie ochrany životního prostředí*, na jehož vytvoření spolupracovaly tři světové organizace na poli ochrany životního prostředí (Zázvorková, 2007). Trvale udržitelný rozvoj definovaly jako: „*Takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.*“ (World Commission on Environment and Development, 1991, s. 47). Úvahy o udržitelném rozvoji souvisejí s přicházející hrozbou vyčerpání přírodních zdrojů a hledáním nových možností energetické efektivnosti. Na poli architektury je potřeba se zabývat udržitelností již od samotného zrodu nových budov, už jen z důvodu, že podle poradenské společnosti v oblasti energetiky a životního prostředí ENVIROS, s.r.o. patří budovy mezi hlavní spotřebitele materiálových a energetických zdrojů a nepřímo i mezi významné znečišťovatele životního prostředí. Jak na svých stránkách prezentují: „*Budovy v rámci svého životního cyklu spotřebovávají v národních ekonomikách vyspělých zemí přibližně 40% veškeré vyprodukované energie, jsou zodpovědné za 30% emisí CO₂.*“ ENVIROS s.r.o. informuje i o značné tvorbě odpadu, kterou odhadují na 40% z celkového světového množství.

Udržitelná architektura by podle Čenka (2014, s. 2): „*Měla představovat komplexní přístup, který je ekologický a ekonomický, ale též udržitelný po stránce sociální a kulturní, a především je plnohodnotně schopen splnit estetická očekávání společnosti. Neměl by se zabývat výhradně technickým řešením stavby.*“ K hlavním estetickým vyjádřením stavby řadí její formu, která je navenek prezentována pláštěm. Pozornost je podle ČKA (2013, s. 5) potřeba věnovat i urbanismu, kde by nemělo docházet k paradoxům jako např. postavení dokonale pasivního domu v oblasti mimo zastavěné území, kdy se k němu uživatel dostane pouze automobilem po drahé dálnici a tím pádem je celkový souhrn energeticky náročnější než obyčejná stavba v rámci kompaktní zástavby. Opět je upozorňováno na nutnost komplexnosti přístupu v odvětví udržitelnosti architektury, kdy je žádané při navrhování sídel počítat s vlivem na další vyvolané investice.

Vhodným nástrojem aplikace, dříve definované udržitelnosti, do reálného života jsou právě architektonické soutěže, které nabízejí možnost podrobného stanovení nároků na budoucí stavbu, jejímž cílem není pouze udržitelnost ve smyslu energetické úspory, ale udržitelnost v komplexním měřítku. Hlavním pozitivem architektonických soutěží je získání kvalitních návrhů splňujících zadávací podmínky a jejich následné porovnání. Výsledkem je výběr po všech stránkách nejlepšího návrhu a jeho autora. Návratnost v užití architektonické soutěže ČKA (2013, s. 3) spatřuje nejen v kvalitnějším prostředí pro život občanů, ale právě i v úsporných a udržitelných stavbách.

Při zpracování podkladů pro zadávací řízení by mělo být uvažováno z hlediska energetické udržitelnosti staveb o volbě stavebních materiálů, napojení stavby na energetické zdroje (ideálně obnovitelné), ekonomickém provozu a uživatelské

přívětivosti. V neposlední řadě by se měla věnovat pozornost i fázi náročnosti likvidace budovy po jejím fyzickém nebo morálním dožití. Podle Smoly (2011, s. 15) je cílem „ekonomická návratnost vložených vícenákladů a cena, která se nebude výrazně lišit od běžné výstavby. Dále komplexnost, ale zároveň vyváženost a vnitřní provázanost navrhovaných opatření.“ V těchto principech vidí možnost prosazení myšlenky energeticky nenáročné výstavby do praxe.

5.1. Standardy nízkoenergetických staveb

Druhy nízkoenergetických staveb se určují na základě jejich roční plošné měrné potřeby tepla na vytápění. Charakterizovány jsou tři typy domů dle jejich energetické náročnosti a to domy nízkoenergetické, pasivní nebo nulové.

„Mezinárodním standardem pro nízkoenergetické domy je roční plošná měrná potřeba tepla na vytápění e_A nepřesahující $50 \text{ kWh/m}^2\cdot\text{a}$. Dalším stupněm energetické náročnosti jsou potom pasivní domy (PD), kde je potřeba tepla snížena pod hranici $15 \text{ kWh/m}^2\cdot\text{a}$. Nulové domy mají v celoroční bilanci potřebu tepla $0 \text{ kWh/m}^2\cdot\text{a}$ (konstrukčně jsou řešeny jako pasivní domy, vyrovnanou bilanci v průběhu celého ročního cyklu zajišťují obvykle fotovoltaické kolektory.“ (Smola, 2011, s. 42)

5.1.1. Průkaz energetické náročnosti budov

Průkaz energetické náročnosti budov je certifikát, který obsahuje informace o potřebě energie na vytápění budovy se srovnáním s referenční hodnotou, poptávku po energii na vytápění budovy a celkovou konečnou spotřebu energie budovy. Certifikát je možné při zadávání architektonických soutěží vyžadovat jako důkaz budoucí energetické náročnosti soutěžené budovy.

U nebytových budov musí být zahrnuty další doplňující informace jako požadavek na chlazení budovy, energetickou náročnost (ztráty) technických zařízení, jež jsou rozděleny na topení, chlazení, mechanické větrání a osvětlení budovy. Požadavek na teplo je stanoven dle referenčního klimatu a jeho lokaci. Energetická náročnost je znázorněna energetickou třídou, jež se nachází v obdobné verzi na běžných domácích spotřebičích jako chladničky. Jednotlivé třídy A++ až G v $[\text{kWh/m}^2]$ jsou také odlišeny barvami, kde zelená zastupuje nejmenší spotřebu energie (Anonymous, 2015).

V roce 2012 v Rakousku vzešel v platnost nový zákon o průkazu energetické náročnosti budov (Energieausweis-Vorlage-Gesetz 2012, dále „EAVG“). Zákon reaguje na novou Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU o energetické náročnosti budov, konkrétně článek 11. Nový zákon zaznamenal několik významných změn, například z něj vyplývá povinnost zveřejnit následující parametry certifikátu o energetické náročnosti budov ve všech inzerátech na nemovitosti. Tato povinnost je dle §1 a §10 EAVG 2012 platná od 1. 12. 2012.

1. Potřeba tepla. Toto kritérium ukazuje vypočítanou potřebu tepla na dosažení vhodných vnitřních tepelných podmínek během topné sezóny (Anonymous, 2015).
2. Ukazatel celkového energetického výkonu. Tento parametr je bezrozměrná hodnota, která srovnává aktuální energetickou výkonnost konkrétní budovy s požadovanou energetickou výkonností stavebních předpisů. Pokud je kritérium menší než 1, tak to znamená, že nabízená budova je lepší než minimum požadavků stavebních předpisů. Naopak pokud převyšuje hranici jedné, jedná se o budovu nesplňující základní minimální požadavky dle stavebních předpisů (Anonymous, 2015).

I v České republice musí být na základě evropských směrnic každá novostavba označena průkazem energetické náročnosti budovy (dále „PENB“). Konkrétní informace jsou specifikovány v zákoně č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve vyhlášce č. 78/2013 o energetické náročnosti budov (Odbor 32100, 2014). PENB deklaruje finálně dosažené vlastnosti, proto je zpracován až na závěr projektových prací. Bohužel jeho vypovídací hodnota neodpovídá praxi, jelikož ve fázi konce projektových prací je již nežádoucí na základě špatného výsledku PENB měnit celou projektovou dokumentaci, proto dochází k umělému vylepšování hodnot průkazu, kterému je potřeba na základě kontrol zabránit (Bukovský et al., 2015, s. 15).

5.2. Rakousko a udržitelnost

Díky evropskému projektu Cost Efficient Passive Houses as European Standards (CEPHEUS) probíhajícímu v letech 1998 až 2001 došlo k vysokému nárůstu propagace a stavění domů v pasivním standardu (Smola, 2011, s. 17). Dle statistik společnosti ENVIROS, s.r.o. Rakousko patřilo k evropské špičce ve výstavbě pasivních domů již v roce 2004, kdy například Německo ve výstavbě pasivních domů překračovalo až 5x. Dle Smoly (2011, s. 17) v roce 2008 v Rakousku existovalo téměř 1500 pasivních domů, také tvrdí, že po roce 2011 bude třetina rakouských novostaveb splňovat pasivní standard a to nejen domy k bydlení, ale i ostatní stavby jako školy, administrativní budovy, kostely apod. Například v Horním Rakousku se od roku 2007 nesmí stavět jiné budovy než v nízkoenergetickém standardu, ve Vorarlbersku a v Dolním Rakousku musejí být nově budované veřejné budovy pasivní (Smola, 2011, s. 18). V čemž nás utvrdí i praktická část.

Směrnice OIB 6: Úspora energie a tepelná izolace

Hlavním úkolem směrnice OIB je zharmonizovat stavební regulativu v Rakousku. Vydal ji Rakouský institut pro stavební inženýrství na základě rozhodnutí valné hromady. Pokyny OIB mohou spolkové země prohlásit jako závazné ve svých stavebních předpisech. Spolkové země tak již učinily, pouze došlo k nepatrným úpravám odpovídajícím individuálním potřebám jednotlivých zemí, ale pouze za předpokladu prokázání dosažení minimálně odpovídající úrovně ochrany v souladu s pokyny OIB. Díky možnosti úpravy byla umožněna potřebná flexibilita pro inovativní architektonická a technická řešení. Předpisy OIB navazují na koncept požadavků výkonové

orientovaných budov. Jsou organizovány v souladu se základními požadavky na stavby podle směrnice EU o stavebních výrobcích.⁷ Směrnice číslo šest o úspoře energie a tepelné izolaci je posledním v pořadí dalších pěti předpisů, ale pro účely této práce je pro nás šestá směrnice nejdůležitější (Anonymous, 2015).

Směrnice číslo 6 OIB o úspoře energie a ochraně tepla je základem pro implementaci certifikátu energetické náročnosti budov do příslušných předpisů spolkových zemí. Tato směrnice stanovuje mimo jiné minimální normy pro energetickou náročnost, popisuje minimální požadavky na jednotlivé komponenty a obsahuje vzor energetického průkazu. Soulad ukazatelů energie lze zkontrolovat na základě metodiky výpočtu směrnice OIB a pokynů výpočtu energetické náročnosti budov (Anonymous, 2015). Průkaz energetické náročnosti budov musí obsahovat informace z jednotlivých rakouských „ÖNORMEN“. Celkově se jedná o sedm norem:

- ÖNORM B 8110-5: Klima a uživatelské profily
- ÖNORM B 8110-6: Principy a metody ověřování – potřeba vytápění a chlazení
- ÖNORM H 5056: Potřeba energie na vytápění
- ÖNORM H 5057: Vzduchotechnika
- ÖNORM H 5058: Potřeba energie na ochlazování
- ÖNORM H 5059: Potřeba energie na osvětlení
- ÖNORM H 5055: Energetická certifikace budov

5.3. Česká republika a udržitelnost

Propagací energetické efektivity a udržitelného rozvoje ve stavebnictví se v ČR zabývá spolek Centrum pasivního domu, který byl založen v roce 2005. Hlavním důvodem pro založení spolku byla osvěta a propagace, jelikož v té době se zde odborníci setkávali s prakticky nulovým povědomím o problematice udržitelných staveb. Oproti sousedním zemím zde jen několik málo architektů navrhovalo domy v nízkoenergetickém standardu. Pasivní dům v ČR v roce 2005 stál pouze jeden (Smola, 2011, s. 30). V ČR je i doposud dle Bukovského et al. (2015) s navrhováním, realizací a provozem energeticky efektivních budov málo zkušeností a to zejména ve srovnání s Německem a Rakouskem, kdy teprve vznikají nové metodiky a právní předpisy, které většinou reagují na přijetí nových evropských směrnic.

Ze stanov Centra pasivního domu vyplývá charakteristika pasivního domu, cituji: *„Pasivní domy jsou budovy splňující požadavky na vysokou kvalitu vnitřního prostředí, které jsou díky velmi nízké spotřebě energie šetrné k životnímu prostředí a současně v souladu s konceptem udržitelné výstavby. Realizace pasivních domů vyžaduje detailní znalosti architektů, projektantů, poradců, realizačních firem, řemeslníků, výrobců a*

⁷ jedná se sedm základních prvků: mechanická odolnost a stabilita; bezpečnost v případě požáru; hygiena, zdraví a ochrana přírody; bezpečnost během užívání a dostupnosti; ochrana proti hluku; úspora energie a tepelná izolace a jako poslední požadavek je udržitelné užívání přírodních zdrojů.

ostatních zúčastněných, pečlivost, zodpovědnost a zajištění vysoké kvality při návrhu a provádění.“ (Centrum pasivního domu, 2015, s. 1)

Legislativa

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU o energetické náročnosti budov (tzv. EPBD II), ze dne 19. května 2010, je implementovaná do českého právního řádu zákonem č. 318/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů a novou prováděcí vyhláškou č. 78/2013 Sb., která nahrazuje vyhlášku č. 148/2007 Sb., o energetické náročnosti budov. Většina povinností podle tohoto zákona nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2013. Změna měla zásadní dopad do celé oblasti stavebnictví. Podle Bukovského et al. (2015) znamená „*přehodnocení stávajících znalostí a zkušeností vlastníků budov, stavebníků, projektantů, architektů, prováděcích firem a stavbyvedoucích, stavebních dozorů při individuální výstavbě, ale také autorských dozorů a technických dozorů stavebníka při kontrolní činnosti. Má rovněž dopad na činnost pracovníků stavebních úřadů a Státní energetické inspekce.*“ Energeticky velmi úsporné domy a téměř nulové domy jsou specifikovány ve vyhlášce č. 78/2013 Sb., a domy pasivní v normě ČSN 73 0540 – 2: 2012 (Hazucha, 2016, s. 14).

5.4. Ukotvení udržitelnosti staveb v řízení soutěže

V této části je vycházeno z *Metodiky pro kontrolu kvality energeticky velmi úsporných domů, se zaměřením na velké novostavby*, kde je věnován velký prostor fázím vývoje stavby a činnostem, výkonům, které příslušná fáze zahrnuje. Zvolila jsem tuto metodiku i z důvodu nedostupnosti aktuálnějších knih z oblasti udržitelnosti. Téma zohledňující udržitelnost staveb v kontextu architektonické soutěže nebylo dle mé analýzy literatury v našem prostředí doposud zpracováno.

Dle výše zmíněné metodiky je zásadní fází pro implementaci prvků udržitelnosti do nově vznikající budovy stadium studie/návrhu stavby. Jedná se o stupeň předprojektové přípravy, na který by měla být v případě veřejných staveb ideálně vypsána soutěž o návrh. Jak tvrdí Bukovský et al. (2015) právě: „*Studie je rozhodujícím stupněm dokumentace, který zakládá korektní koncept energeticky efektivní stavby. Nekorektní přístup v úrovni zrodu konceptu nelze již v následujících stupních projektové dokumentace napravit za užití ekonomicky přijatelných prostředků.*“

Na úrovni studie by pro posouzení energetické efektivity měla být věnována pozornost:

- správnému umístění a orientaci stavby na pozemku, tzv. maximálních solárních zisků, minimálnímu stínění od okolní zástavby, stromy po dobu životnosti stavby
- tvarovému faktoru budovy
- tepelnému zónování podle typologie budovy a účelu užití
- předpokladu snížení potřeby energií na minimum u stavebně konstrukčního řešení

- celkové tloušťce konstrukcí zohledňující konstrukční a tepelně izolační systém
- optimalizace umístění a velikostí oken
- eliminaci tepelných mostů a tepelných vazeb
- nekonfliktní, spojitě vzduchotěsnící vrstvě

K plánování udržitelné stavby je nutné přicházet koncepčně a proporčně. Nesmí být opomenuto zásobování budovy, zóny pro vytápění (chlazení), větrání, přípravu teplé vody, osvětlení. Vše by mělo být plánováno i s ohledem na místní dostupnost a využitelnost obnovitelných zdrojů.

Namísto vypsaní soutěže o návrh s následným zadáním veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění, je v metodice doporučováno vypracovat na základě studie projektovou dokumentaci pro provádění stavby a až s projektovou dokumentací a připravenou smlouvou o dílo vypsat veřejnou zakázku. Druh veřejné zakázky není v metodice specifikován. Vzhledem k okolnostem, že byla metodika sepsána v roce 2015 s cílem seznámit veřejné zadavatele s novými ustanoveními v oblasti energetických nároků na veřejné stavby, je doporučování postupu pouze dle veřejné zakázky poněkud matoucí. Vyhlášení soutěže oproti vypsaní veřejné zakázky na dodavatele by zadavateli přineslo více pohledů na danou problematiku, kde by zadavatel mohl vybírat mezi různými kreativními návrhy, které by splňovaly všechny zadávací podmínky (i ty zohledňující energetické požadavky). Ve veřejné zakázce zadavatel získá pouze jeden projekt, jehož konkrétnější podobu uvidí až po uzavření smlouvy o dílo.

Nicméně na konci metodiky je uvedeno několik případových studií z praxe, první z nich je Národní technická knihovna (NTK), jejíž koncept byl zadán na základě architektonické soutěže z roku 2000. NTK je zde uváděna z důvodu nedodržení soutěžní podmínky optimálních tepelně technických vlastností obvodového pláště. Chyba podle Bukovského et al. (2015, s. 33) nastala již ve fázi hodnocení nabídky porotou soutěže, kdy nebylo učiněno nápravy k realizaci energeticky úsporné stavby ani během následného vypracování projektové dokumentace.

Přístup poroty architektonických soutěží k energetické efektivitě staveb je zde vytýkán obecně. Systém přístupu poroty Bukovský et al. (2015, s. 33) srovnává s rakouským, kde je zcela běžné, že členem poroty bývá energetický specialista s právem veta.⁸ Tento požadavek, vlastně ani žádný jiný konkrétní požadavek na udržitelnost architektury Soutěžní řád ČKA ani jiná zákonná ustavení v oblasti veřejných zakázek neobsahují. Právě závazné ukotvení energetické efektivity staveb v zadávacích podmínkách pro soutěže, veřejné zakázky chybí a prozatím je energetická efektivita řešena pouze okrajově.

5.4.1. Ukotvení udržitelnosti staveb v řízení soutěže v Rakousku

Na rozdíl od České republiky jsou v Rakousku architektonické soutěže používány s vysokou frekvencí jak mezi veřejným sektorem, tak u soukromých investorů. Podle

⁸ Během porovnání rakouských a českých systémů řízení soutěží jsem nenarazila na rakouskou porotu, jejímž členem by byl odborník na udržitelnost s právem veta.

Kiesel et al. (2013, s. 1) se požadavky na udržitelnost změnily a staly se klíčovými. Proto by soutěžní návrhy měly být hodnoceny nejen na základě architektonické formy, dispozice či ekonomické a technické stránce, ale také na základě životního cyklu nákladů, ekologické stopě a celkové udržitelnosti. Udržitelnost staveb v kontextu architektonické soutěže se v Rakousku stala v posledních letech velkým tématem. Důkazem toho je i několik studií, které porovnávají proběhlé soutěže na veřejné budovy z hlediska zohlednění udržitelnosti v soutěžních podmínkách a v následné reakci účastníků soutěže. V této části se pokusím shrnout doporučení, která byla na základě těchto studií vyhodnocena.

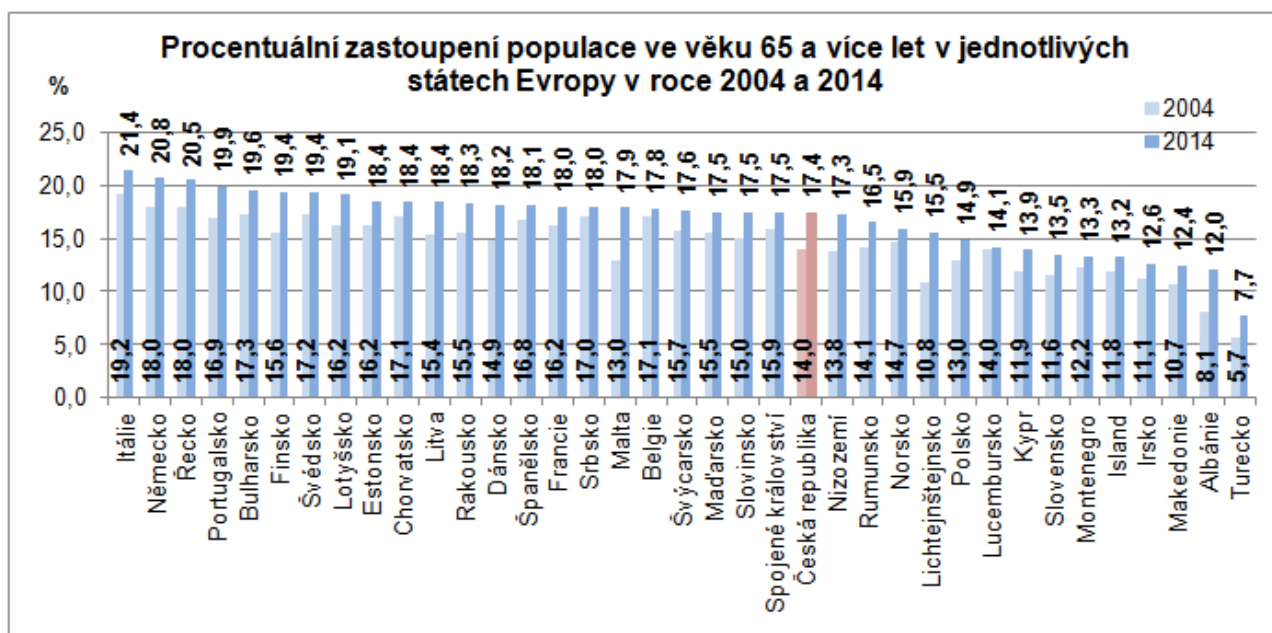
Fuchs (2010) upozornil na potřebu diskuze na téma, jakým způsobem se architektura vyrovnává s otázkami udržitelnosti a certifikací budov. Při cílení na certifikaci budov nesmí být dle Fuchse (2010) opomínána architektonická kvalita stavby, aby případný zájem o certifikované budovy neklesl a to právě ze strany architektů. Také poukázal na fakt, že podané výpočty udržitelnosti bývají nekompletní či nepřesné a tím pádem nemohou být použity pro porovnání jednotlivých soutěžních návrhů porotou. Kiesel et al. (2013, s. 1) upozorňuje na důležitost zohlednění náročnosti a nákladnosti vypracování návrhů pro účastníky soutěže. Došli k závěru, že cíl vyšší udržitelnosti staveb musí být provázán všemi částmi výběrového řízení a že oznámení o soutěži musí obsahovat jasné definice hodnocení relevantních kritérií. I proces předzkoušení by měl být na vysoké odborné úrovni, aby porotě byly předány pouze potřebné informace a ta se mohla plně a detailněji věnovat hodnocení zbývajících návrhů. Současným problémem zadavatele a poroty je dle Ponta et al. (2012) nesystematické volení kritérií udržitelnosti při hodnocení a následném výběru soutěžních návrhů, kdy jsou kritéria udržitelnosti buď zmíněna velice obecně jako „nízká energetická náročnost či udržitelný“ nebo více detailně popsána jako „dům v pasivním standardu“ nebo „inteligentní systém HVAC s nízkou potřebou na vytápění a chlazení“. Právě problém skoro neužívání jasně definovaných kritérií udržitelnosti značí, že ve skutečnosti povedou tyto kritéria jen stěží ke skutečným směrniciím nebo specifikaci. Z řečeného se dá vyvodit, že jasné definice požadavků týkajících se udržitelnosti chybí a utváření rozhodnutí na základě těchto kritérií je prakticky nemožné. Ve studii provedené Kiesel et al. (2013) bylo porovnáváno 14 soutěží a pouze u třech soutěží soutěžní podmínky obsahovaly speciální formuláře, které měly být účastníky vyplněny a následně ve fázi předzkoušení odborně porovnány. Například se jednalo o formulář pro výpočet objemu, plochy pláště budovy a orientace nebo o formulář využívající tabulku s kombinovanými informacemi pro provedení stavby a stavební fyziky. Poslední soutěžní podmínky vyžadovaly doložení certifikátu energetické udržitelnosti budovy.

Pro správné ukotvení udržitelnosti v architektonické soutěži je tedy důležité zohlednit v současné době problematické faktory jako je například zvýšení odměn pro účastníky v případě vysokých nároků na komplikované výpočty či vyplnění formulářů a to v případě pokud nebude možné těmto zvýšeným nárokům na účastníky předcházet. Dalším faktorem je umožnění srovnání návrhů odborníky na udržitelnost již ve fázi předzkoušení jednotlivých soutěžních návrhů. Stěžejní je ale jasná specifikace a určení

kritérií udržitelnosti, podle Ponta et al. (2012) by hodnotící kritéria pro fázi návrhu architektury měla kromě dobrého architektonického konceptu, uživatelského komfortu a funkčnosti zohlednit i požadavky na nízkou potřebu vytápění, minimalizování přehřívání, na dostatečnou propustnost světla včetně kvalitního konceptu umělého osvětlení, vhodnou akustiku a optimální ekologický výkon. Právě tyto faktory musejí být promítnuty do tvorby standardizovaných postupů pro vyhodnocení určitých kritérií v rámci soutěže. Tyto standardizované postupy by měly být ukotveny v BVergG 2006 v části definující soutěže a tudíž pevnou součástí soutěžních podmínek. Stejný závěr platí pro Českou republiku, ale vzhledem k faktu, že upevnění pozice architektonické soutěže je samo o sobě zatím velice křehké a prakticky neexistující, je zohlednění konkrétních kritérií udržitelnosti spíše vyhlídka do budoucnosti. Nicméně v současné době by se udržitelnost měla stát aspoň jedním z dalších stěžejních témat pro ČKA a propagaci architektonické soutěže.

6. Porovnání řízení soutěží

Pro praktické porovnání řízení soutěží v České republice a v Rakousku jsou zvoleny příklady dvou domovů důchodců, na jejichž návrhy proběhly architektonické soutěže během předchozích třech let. Termínové ohraničení je důležité z hlediska aktuálnosti, kdy dochází k permanentnímu měnění legislativních podmínek v oblasti architektury, veřejných zakázek, ale i v oblasti udržitelnosti staveb s trvale se zvyšujícími nároky na minimalizace spotřeby. Domovy důchodců jsou zvoleny právě pro svojí specifičnost a obdobné obytné, pečovatelské, technické a provozní nároky, které musí architektura zohlednit. Dalším z důvodů je narůstající potřeba vzniku nových domovů důchodců vzhledem k prokazatelným demografickým změnám v populaci a také z postupného přechodu z domácí péče o seniory do institucionální péče.⁹ Stárnutí populace prokazuje i analýza Českého statistického úřadu, kdy oproti roku 2004 narostlo množství populace ve věku 65 let a více v České republice o 3,4% a v Rakousku o 2,8%. Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 předpokládá stárnutí populace, zvyšování průměrného věku, pokles počtu dětí a obyvatel v produktivním věku právě ve prospěch seniorů. K roku 2050 je prognózováno, že senioři budou tvořit až 1/3 obyvatel (Benešová, 2016, s. 20-21).

Obrázek 2: Procentuální zastoupení seniorů ve státech Evropy // Zdroj: Český statistický úřad

Podle Duškové (2016, s. 24) Český statistický úřad informuje také o neutěšeném stavu kapacit seniorských domovů, kdy v roce 2014 registroval téměř 64 tis. neuspokojených žadatelů v domovech pro seniory po celé ČR. Domovy důchodců jsou z velké části zřízeny veřejnými institucemi a proto je vhodné návrhy zohledňující správné dispoziční,

⁹ Za seniora je obecně považována osoba ve věku 65 a více let.

provozní, ale i udržitelné prvky získat skrze architektonickou soutěž. Architektonická soutěž poskytne vyhlášovatelům mnoho rozdílných pohledů na řešení a inspirací implementujících jejich požadavky. Současné požadavky na moderní pečovatelské domy o důchodce a starší populaci vycházejí z aktuálních témat jako životní kvalita, normalita, autonomie, úcta či individualita. Zákazníci stejně jako jejich požadavky a podmínky jsou přitom velice heterogenní a závislé na jejich sociálním postavení, typu a těžkosti jejich pečovatelské potřeby nebo alternativních zásobovacích nabídek. Aktuální pečovatelské koncepty integrují tyto aspekty do reality a pokoušejí se redukovat institucionální charakter objektu. Nabízejí podpůrnou denní strukturu, bezpečí, známost, příjemné prostředí, aktivitu, mobilitu a udržení kompetencí.

Novostavby domovů důchodců musejí odpovídat těmto požadavkům a dynamice jak ve venkovních tak ve vnitřních prostorech. Ve smyslu těchto vysvětlení je potřeba klást zejména důraz na flexibilitu při utváření půdorysu.

Za Českou republiku je analyzována soutěž o návrh na Domov důchodců s pečovatelskou službou v Sezimově Ústí. Soutěž proběhla v roce 2014. Za Rakousko Domov důchodců s pečovatelskou službou Pradl – dům A, Innsbruck, na jehož návrh proběhla soutěž v roce 2013.

7. Dům s pečovatelskou službou pro seniory v Sezimově Ústí

Město Sezimovo Ústí se v roce 2013 rozhodlo pro výstavbu nové budovy domova s pečovatelskou službou v areálu bývalé mateřské školy v ulici K Hájence. Rozhodlo se na základě vysoké poptávky seniorů po domě a také s ohledem na demografickou situaci ve městě (Pražanová, 2015, s. 26). Nejvhodnější řešení stavby naplánoval zadavatel hledat skrze architektonickou soutěž vedenou v souladu se Soutěžním řádem ČKA.

Architektonickou soutěž o návrh město Sezimovo Ústí oficiálně vyhlásilo 19. srpna 2014. Zpracovatelem soutěžních podmínek se stalo město Sezimovo Ústí – odbor stavebního úřadu, ÚP, ŽP a dopravy.

Základní termíny soutěže

Soutěž byla vyhlášena 19. 8. 2014, soutěžní návrhy musely být odevzdány do 24. 10. 2014, tudíž lhůta pro vypracování byla dva měsíce. Porota zasedla k hodnocení návrhů v týdnu po jejich odevzdání. Výsledky stanovila porota dne 5. 11. 2014 (Anonymous, 2014b). Poslední fází byla veřejná prezentace výsledků soutěže o návrh, která se konala v Sezimově Ústí.

7.1. Soutěžní podmínky

Soutěžní podmínky byly rozděleny na 17 základních oblastí. Soutěž byla vedena ještě v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ale hlavním cílem nebylo získat návrh na základě nejnižší nabídnuté ceny, naopak na základě celkové ekonomické výhodnosti. Postupovalo se dle Soutěžního řádu ČKA, který i po schválení nového zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek nebyl prakticky pozměněn. Hlavním zdrojem pro tuto kapitolu jsou *Soutěžní podmínky – Dům s PS pro seniory* (Anonymous, 2014a).

Předmět a účel soutěže

Předmětem soutěže je zpracování architektonického návrhu Domu s pečovatelskou službou pro seniory, s denním stacionáre pro seniory s předpokládanými náklady pro I. etapu v hodnotě 30 mil. Kč bez DPH. První etapa se dle soutěžních podmínek věnuje funkčnímu celku, který bude zahrnovat objekt pro 30 osob a denní stacionář pro 5 seniorů a druhá etapa rozšíření kapacity domu s pečovatelskou službou až pro kapacitu cca 70 osob.

Zadavatel očekává dům, který se bude skládat ze dvou provozně oddělených funkčních částí – dům s pečovatelskou službou a provoz s denním stacionářem. Oba provozy mohou být součástí jedné budovy či řešeny samostatně v pavilonech.

„Účelem a posláním soutěže je nalézt a ocenit nejvhodnější řešení předmětu soutěže... a následně zadat zakázku na zpracování všech navazujících výkonových fází projektových prací územní rozhodnutí, stavební povolení, zadání stavby („DUR+DSP+DZS“), vč. zajištění inženýrské činnosti, tj. zajištění dokladů potřebných pro stavební povolení a výkon autorského dozoru („ATD“), v jednacím řízení bez uveřejnění podle ustanovení § 23 odst. 6 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.“ Jak je specifikováno v zadavatelských soutěžních podmínkách (Anonymous, 2014a, s. 4). Do následného jednacího řízení bez uveřejnění mají být vyzváni všichni ocenění účastníci.

Druh soutěže a způsob jejího vyhlášení

Podle záměru řešení se soutěž vyhláší jako **projektová**. Podle předmětu řešení se soutěž vyhláší jako **architektonická**. Podle okruhu účastníků se soutěž vyhláší jako **veřejná anonymní**. Podle počtu vyhlášených kol se soutěž vyhláší jako jednokolová. Podle zákona se soutěž vyhláší jako **otevřená**. Soutěž byla vyhlášena na webovém portálu pro uveřejňování veřejných zakázek pod profilem zadavatele města Sezimovo Ústí.¹⁰ Dále bylo vyhlášení soutěže o návrh zveřejněno na stránkách ČKA, vyhlášovatele a formou tiskové zprávy.

Kritéria hodnocení

Celkově se porota zabývala pěti kritérii hodnocení bez pořadí významnosti:

- kvalita celkového řešení umístění stavby v území
- komplexní architektonická kvalita návrhu,
- hospodárnost a ekonomická přiměřenost zvoleného řešení,
- kvalita konstrukčního a materiálového řešení stavby
- kvalita dispozičního a provozního řešení

Ekonomické kritérium

I když je soutěž vypsaná na základě Soutěžního řádu ČKA, kde je hlavním cílem kvalita architektonického provedení, je stále důležité klást důraz na ekonomické možnosti zadavatele, proto i zde je ekonomické kritérium postaveno nad ostatní kritéria hodnocení.

Definice ekonomického kritéria v soutěžních podmínkách: *„Návrhy by měly respektovat ekonomické možnosti vyhlášovatele nejen v předpokládané výši investičních nákladů max. 30 mil Kč bez DPH pro I. etapu, ale i v rozumné míře budoucích provozních nákladů, tedy v logickém a efektivním provozním uspořádání, v přiměřených nákladech na potřebu energií i na úklid a údržbu navrženého řešení. Očekává se, že účastníci soutěže budou hledat taková řešení, která povedou k uvedeným nákladům nebo nákladům menším, a to především co nejúspornějším uspořádáním navrženého objektu. V případě zjevného překročení předpokládaných investičních nákladů musí účastník soutěže takový předpoklad řádně zdůvodnit.“* (Anonymous, 2014a, s. 9)

¹⁰ Webová stránka: www.vhodne-uverejneni.cz/profil/00252859.

Porota a odborní znalci

Porota se skládala z pěti řádných členů, z nichž tři byli autorizovaní architekti, zbývajících dva závislí členové poroty byli starosta a člen rady města Sezimovo Ústí. Porota si přizvala i dva odborníky, jedním z nich byla Helena Řežábková, vedoucí sociálních služeb v Sezimově Ústí a druhým byl Ing. Pavel Vochozka, rozpočtář staveb, Tábor. V podmínkách bylo stanoveno, že porota si může během soutěže se souhlasem vyhlášovatele přizvat další odborné znalce.

Ceny a odměny

Celkem byly stanoveny první tři ceny v hodnotě 270 tis. Kč. Vítěz získá 150 tis. Kč, druhý v pořadí 80 tis. Kč a třetí 40 tis. Kč. Pokud bude na základě soutěže uzavřena smlouva o dílo na vypracování dalších stupňů projektové dokumentace mezi vyhlášovatelem a oceněným, a to ve lhůtě pro splacení ceny, tak tato cena nemusí být vyplacena. Dle Soutěžního řádu ČKA bylo pro neoceněné návrhy s mimořádnými dílčími podněty řešení vyhrazeno 30 tis. Kč na jejich odměnění.

7.1.1. Stavební program

V první etapě výstavby bude řešen objekt pro 30 osob a denní stacionář pro seniory v počtu 5 osob. Výška objektů je omezena na 12m nad terén v návaznosti na sousední bytové domy. Před výstavbou dojde k demolici stávajících objektů.

Část A – zázemí centra pro seniory a DPS

V části A jsou specifikované požadavky na zázemí centra pro seniory, jedná se o výčet potřebných prostor, které ale nejsou detailně specifikovány, naopak například velikost víceúčelové místnosti je ponechána na uvážení autora. Společné prostory mají dále disponovat přípravnou studených pokrmů a zabezpečením výdaje dováženého jídla, třemi kanceláři pro 4-5 zaměstnanců, ordinací lékaře a zázemím pro zdravotní sestru, malou tělocvičnou s rehabilitační místností (vhodná je vazba na denní stacionář), střediskem osobní hygieny přístupným i pro veřejnost (WC, vanička, sprcha), prádelnou společnou pro pečovatelské služby města – zde je definováno, že se nesmí křížit cesty špinavého a čistého prádla a zázemím pro zaměstnance (sprchy, šatny a toalety), které je možné umístit v suterénu.

Dále je věnován prostor skladovacím a komunikačním prostorám, kde je požadavek na dva výtahy (nákladní a osobní), sklady a 2 krytá parkovací stání. V okolní zahradě by měly být zachovány vzrostlé stromy a vhodně doplněná parková úprava o možnost posezení a relaxační prostředky.

Část A – dům s pečovatelskou službou 1. etapa

Základním požadavkem pro obytnou část je prostor pro 20 bytů o velikosti 1+kk, s lodžií či balkonem a 5 bytů o velikosti 2+kk s lodžií či balkonem. Každý byt musí disponovat sociálním zázemím, kuchyňskou linkou a vestavěnými skříněmi. V podmínkách je dále definován nárok na funkčnost prostředí pro klienty, citují: „*Podmínkou pro definici tohoto prostředí je jeho pochopitelnost pro klienty, přirozená orientace, reflexe lidské individuality a prostorová návaznost napomáhající identifikaci obyvatel s jejich novým*

domovem. Všechny veřejné prostory objektu budou řešeny bezbariérově.“ (Anonymous, 2014a)

Posledním bodem zadávacích podmínek je informace o jejich nezávaznosti. V případě odchylky a jejího zdůvodnění nepovede nedodržení požadavků k vyloučení návrhu ze soutěže.

7.2. Protokol poroty a výsledek soutěže

Klíčovým zdrojem pro tuto kapitolu je Protokol poroty (Anonymous, 2014b), který informuje o podrobných krocích poroty během hodnocení jednotlivých návrhů. Z protokolu zjistíme, že do soutěže odevzdalo své návrhy 16 soutěžních týmů, které byly následně náhodně označeny pořadovými čísly pro zachování anonymity.

Hodnotící zasedání soutěžní poroty se konalo dne 5. 11. 2014 od 9 do 16 hodin v zasedací místnosti městského úřadu Sezimovo Ústí. Na základě Protokolu o přezkoumání soutěžních podmínek byla porota seznámena se stanoviskem přezkušovatele, který oznámil, že všechny návrhy základní formální podmínky splnily.¹¹

Následovala kontrola obsahového plnění soutěžních podmínek formou individuálního studia. Pro postupné vyřazení jednotlivých návrhů se hlasovalo a k vyřazení návrhu stačila nadpoloviční většina hlasů poroty. Po investičním zhodnocení jednotlivých návrhů znalci poroty bylo provedeno hodnocení a na základě hodnotících kritérií vyřazeno 8 soutěžních návrhů.

Do druhé fáze postoupilo osm soutěžních návrhů, kterým porota přiřadila individuálně body, a po jejich sečtení byly návrhy seřazeny do konečného pořadí. První cenu získal soutěžní návrh číslo 15, druhou číslo 6 a třetí číslo 1. Návrh číslo 9 získal odměnu na základě prokazatelného přínosu a pozoruhodného dílčího podnětu a řešení.

Hodnocení vítězného soutěžního návrhu

Hodnocení vítězného návrhu porotou dle protokolu poroty:

„Architektonicky a hmotově čistý návrh korespondující se stávající zástavbou. Inspirace v sídlišti baťových domku, minimalismus v plochách, žádné přebytečné novodobé tvary. Jasný vstupní portál zůstane i po dostavbě druhé etapy. Jasně vymezení funkčních prostor a napojení na komunikace, zajímavé řešení zásobování do suterénu.“ (Anonymous, 2014b, s. 6)

Porota se v hodnocení vítězného návrhu nevěnovala některým kritériím, která si společně se zadavatel stanovila v soutěžních podmínkách. Například hospodárnosti zvoleného řešení. Snaha o udržitelnost nemohla být oceněna, jelikož návrh se tímto tématem nezabýval, jediným náznakem je zmínění orientace obytných prostor a

¹¹ Přezkušovatel hodnotil včasné odevzdání návrhů, neporušený obal, označení návrhu, počet panelů, textovou část, obálku autor, vyhotovení v českém jazyce a anonymitu.

společenských prostor vůči světovým stranám a tím pádem snahy maximálního využití denního světla pro obytné prostory.

Porota při závěrečném hodnocení všech soutěžních návrhů zohledňovala především umístění a zvýraznění/potlačení vstupního portálu, přitom vstupní portál jako kritérium hodnocení nebo jako požadavek ve stavebním programu nebyl nikterak zmíněn. Některým návrhům bylo vyčítáno, že tento prvek je potlačen nebo během druhé etapy dostavby bude potlačen. Dále porota ve svém velice stručném hodnocení zohlednila napojení novostavby na okolí a celkový urbanismus a také vhodnost pro seniory. V žádném z hodnocení nebyla zmíněna snaha o udržitelnost stavby. Dle dříve stanovených pěti kritérií hodnocení se porota během závěrečného hodnocení nezabývala dvěma z nich, a to kritérii hospodárnosti a ekonomické přiměřenosti zvoleného řešení a kvalitou konstrukčního a materiálového řešení stavby.

Po závěrečném hodnocení soutěžních návrhů byly přezkušovatelem otevřeny obálky se jmény autorů. Autory vítězného návrhu s číslem 15 byly Ing. arch. Michal Kuzemenský, Ing. arch. David Pavlišta, Ing. arch. Jan Vlach, Ing. arch. Jiří Žid, a MgA. Ondřej Synek.

Doporučení poroty vyhlášovatelů soutěže

Posledním bodem protokolu poroty bylo doporučení poroty vyhlášovatelů soutěže, kde porota konstatovala, že soutěž měla dobrou architektonickou, výtvarnou i obsahovou úroveň a kladně hodnotí zájem o zadanou úlohu. Návrhy splnily požadavky na řešení předmětu soutěže. Porota doporučuje vyhlášovatelům zahájit se třemi vítěznými týmy jednání o přípravě dalších stupňů projektové dokumentace skrze zadávací řízení (Anonymous, 2014b, s. 6).

8. Domov důchodců s pečovatelskou službou Pradl – dům A, Innsbruck

Stejně jako v české části bude i v této části diplomové práce vycházeno z podkladů poskytnutých zadavatelem soutěže, jedná se o soutěžní podmínky, protokol poroty, další podklady poskytnuté účastníkům soutěže a vypracované soutěžní návrhy. Autorem soutěžních podmínek a protokolu poroty je vídeňská architektonická kancelář **ao-architekten ZT-GmbH**.

Soutěžní areál leží v městské části Pradl a skládá se ze severní části pozemku 1490/3 s výměrou plochy cca 14 565 m čtverečních. Stávající domov důchodců byl založen na začátku 60. let, jedna z jeho částí má být na základě soutěže nově vybudována. Současné budovy domova důchodců s pečovatelskou službou jsou:

- správní budova (hlavní vchod s jídelnou a kuchyní)
- budova A – předmět soutěže, pečovatelský prostor se 100 postelemi
- budova B – obytný prostor s 27 jednotkami (max. obsazenost 30 lidmi)
- budova C a D stejné jako B

Správní budova byla opravena v 90. letech a budovy B a C prošly v letech 2000 až 2002 generální rekonstrukcí, tyto budovy nejsou předmětem soutěže a zůstávají nezměněny, Úkolem soutěže je i plynulé napojení nového objektu na stávající.

Soutěžní budova A byla sice v 80. letech po patrech opravena, ale již neodpovídá požadavkům moderního provozu ubytovacích a pečovatelských služeb, protože současná stavební struktura neumožňuje generální rekonstrukci a vytvoření jednopostelových pokojů. Z těchto důvodů se zadavatel rozhodl pro demolici a znovupostavení objektu. Počet lůžek má být v důsledku novostavby v budově A navýšen na 120 lůžek.

V rámci stavebních prací na budově A musí být hlavní vstup do domova důchodců přestavěn tak, aby bylo možno jej používat bezbariérově (**ao-architekten ZT-GmbH**, 2013).

8.1. Soutěžní podmínky

Pro uspořádání, řízení soutěže a vypracování soutěžních podmínek si investor najal architektonickou kancelář neboli civilního technika **ao-architekten ZT-GmbH**, sídlícího v Innsbrucku. Soutěžní podmínky jsou rozděleny na několik částí, které účastníky soutěže podrobně seznamují s nároky zadavatele na předmět soutěže. V práci jsou zohledněny především body, které se přímo týkají tématu práce nebo jsou považovány za významné z hlediska komplexního pochopení soutěžního řízení.

Termíny soutěžního řízení

- Oznámení soutěže v úředním zpravodaji EU	1. 10. 2013
- Vydání soutěžních podmínek	7. 10. 2013
- Přihlašovací lhůta	11. 11. 2013
- Odevzdání plánů	2. 12. 2013 do 18h
- Odevzdání modelu	9. 12. 2013 do 18h
- Hodnocení porotou	15–16. 1. 2014

Předmět soutěže

Realizační soutěž na získání konceptu architektonického návrhu pro novostavbu domova důchodců s pečovatelskou službou Pradl v Innsbrucku.

Typ řízení

Soutěže se mohou zúčastnit architekti a studia z celé EU, řízení je veřejné, jednostupňové. Na soutěž navazuje uzavřené vyjednávací řízení podle BVergG 2006 pro možné zadání architektonické zakázky na projektovou dokumentaci.

Anonymita účastníků zůstává po celou dobu řízení až po rozhodnutí poroty zachována.

Právní předpisy a pravidla řízení

Pro soutěž platí základní právní předpisy:

- Protokoll des Hearings¹² a písemné odpovědi na otázky
- Obsah soutěžních podmínek
- BVergG 2006
- Směrnice provedení architektonických soutěží ve výstavbě vydané 1. 7. 2012
- WSA 2010

Při případném protiřečení jednotlivých předpisů a pravidel platí jejich výše popsaná hierarchie. V bodě 5.2 soutěžních podmínek je stanoveno, že rozhodnutí poroty je pro všechny účastníky konečné a nelze se proti němu odvolat. Toto ustanovení lze nalézt v § 2 Z 16 BVergG 2006.

Konstituční zasedání osmičlenné poroty se konalo 25. 9. 2013. Za předsedu byl zvolen Ing. Dr. Franz Danler, dále porota jmenovala zástupce předsedy a zapisovatele.

Soutěžící se pro účast v soutěži musejí registrovat a zaplatit registrační poplatek v hodnotě 200 Euro, za který získají CD s podklady a základní desku pro výrobu modelu budovy. Při odevzdání soutěžní práce splňující veškeré soutěžní podmínky, bude těmto účastníkům navrácen registrační poplatek (ao-architekten ZT-GmbH, 2013, s. 8).

Předkontrola

Předkontrola bude provedena po termínu odevzdání soutěžních návrhů firmou, která je pověřena uspořádáním soutěžního řízení, ao-architekten ZT-GmbH. Na základě kontroly bude sepsána interní písemná zpráva pro porotu. Porota na základě předkontroly návrhy zhodnotí dle kritérií a následně seřadí. Porota se zavazuje podat zadavateli jasná

¹² Hearing = odborný, vysvětlující rozhovor konaný většinou na místě mezi zájemci o účast a zadavatelem.

a obsáhlá doporučení s ohledem na další kroky a na zaopatření soutěže. Poté dojde ke zrušení anonymity skrze otevření obálky tvůrce a kontroly dokladů o způsobilosti.

Odborní poradci musí být vždy přítomni k podpoře nalezení adekvátního rozhodnutí poroty, ale nedisponují hlasovacím právem. V případě potřeby je porota oprávněna povolat další odborné poradce.

Výsledek soutěže a veřejná výstava

Výsledek soutěže je zveřejněn účastníkům soutěže stejně, jako příslušné zemské komoře architektů. Soutěžní výsledky budou zveřejněny i v EU „úředním listu = Amtsblatt“.

Všechny nevyloučené soutěžní práce jsou po skončení soutěže vystaveny na cca jeden týden. Výsledky soutěže budou také zveřejněny na portálu architektonických soutěží (www.architekturwettbewerb.at).

Soutěžní ceny

Celková suma odměn vypsaná zadavatelem je v hodnotě 69 300 Euro bez DPH.

1. místo = 21 000 Euro
2. místo = 16 800 Euro
3. místo = 12 600 Euro

Porota kromě cen prvním třem místům mohla ocenit i další tři návrhy, z nichž každý dostal 6 300 Euro.

Porota je zavázána vytvořit konečnou výsledkovou listinu a zároveň výběr účastníků oceněných poroty, přičemž nesmí být překročen rozpočet pro ocenění. Pokud se zjistí, že vítězný autor není způsobilý či je jiný důvod k vyloučení, tak se posouvá pořadí vítězných projektů. Ocenění je vyplaceno pouze oprávněným účastníkům soutěže.

8.1.1. Stavební záměr zadavatele zakázky

Vypisovatel soutěže je zároveň zadavatelem. Zadavatel má po ukončení řízení záměr se s vítězem soutěže domluvit na zadání zakázky k získání architektonických stavebních plánů s ohledem na doporučení poroty. Navazující řízení by mělo proběhnout formou uzavřeného jednacího řízení v reguli zákona o zadávání veřejných zakázek BVergG 2006. Předmětem jednání bude projekt, objem projektu, složení projektového týmu, především odborných plánovačů, plánování provedení projektu, koordinace plánování a honorář. V rámci jednacího řízení je potřeba předložit výpočetní podklady pro požadovaný odhad nákladů dle ÖNORM B1801.

Počítá se s předáním následujících služeb, přičemž některé služby mohou být zadány jednotlivě nebo pouze částečně:

- přednávrh
- návrh
- stavební povolení
- plánování provedení
- umělecký koncept

- technický koncept
- protipožární plánování
- úprava venkovních ploch

8.1.2. Zadání zakázky

Časový rámec

- Zahájení plánovacích prací	únor 2014
- Žádost o stavební povolení	konec června 2014
- Plánování provedení	konec září 2014
- Začátek stavby	jaro 2015
- Dokončení stavby	zima 2016/2017

Nákladový rámec

Netto stavební náklady (bez demolice a bez zařízení) podle ÖNORM B1801-1 jsou odpovídající celkové stavební náklady poníženy podle směrnice o výstavbě o nákladovou sumu číslo 3, což jsou vedlejší náklady stavby. A tyto netto stavební náklady musejí být dodrženy jako horní hranice (předpis max. 55 metrů čtverečních užití plochy pro jedno pečovatelské místo podle směrnice WBF.), jedná se o cca netto 13,6 milionů Euro.

K užité ploše ve smyslu výstavby se počítají všechny plochy domova důchodců včetně společenských prostor, chodeb apod. s výjimkou následujících prostor:

- skladových prostor, které jsou ve sklepě
- technického zázemí
- výtahů
- protipožárně zajištěných schodišť
- místnosti pro odpady
- externě pronajatých ploch
- teras a balkonů
- podzemních garáží

Vyjádření města k architektonické soutěži v rámci soutěžních podmínek

Součástí soutěžních podmínek jsou také městské předpisy s definovanými okrajovými stavebními podmínkami města Innsbruck popisující urbanistický plán města. Město v této části detailně rozebírá stav okolí, právní směrnice a předpisy týkající se nové výstavby, požadavky ohledně urbanistického plánování se zřetelem na umístění novostavby do svého okolí. Účastníci soutěže jsou také upozorněni na požadavky pro umístění zeleně a napojení na síť včetně silničních, cyklistických a pěších tras.

I město vyjadřuje obecné požadavky na udržitelnost stavby a okolí. Konkrétně je v podmínkách řečeno, že s obnovitelnými zdroji energie by mělo být zacházeno kreativně a měly by být vhodně umělecky integrovány. Stejně tak se musí dbát na kvalitu a zpracování střechy jako páté fasády, trochu nakloněná střecha musí být extenzivně zazeleněna (pokud nebude využita k jinému účelu).

8.1.3. Plánovací směrnice a plánovací rady

Předpisy, směrnice a normy

Platí zde všechny platné spolkové a zemské předpisy, hlavně tyrolský stavební řád (TBO), všechna další prováděcí nařízení (zejména OIB směrnice), tyrolský stavební zákon s příslušnou stavební směrnicí, zákon na ochranu zaměstnanců včetně příslušných nařízení, zákon o rovnosti postižených a v zákonech zakořeněné ÖNORMEN B1600 a B1601.

Prostorové rozvržení novostavby

Tato část soutěžních podmínek se věnuje detailnímu popisu rozložení a provozu domova důchodců s pečovatelskou službou. Zadavatel požaduje umístění 30 pokojů na každé patro a k nim odpovídající počet provozních místností. Při koncepci domova důchodců musí být kladen důraz na zachování domácího prostředí s ohledem na budoucí obyvatele, tzv. vyvarovat se „nemocničního dojmu“. Je proto potřeba vytvořit dostačující společenské prostory. Důraz je kladen na bezbariérovost celého objektu, včetně dvou postelových výtahů obsluhujících všechna patra.

Výška stropu přízemí by měla být 3 metry a výška stropů pater 2,6 metrů. Z důvodu možnosti rozšíření techniky by měla být všechna technická vedení vedena přístupně, například v podhledech stropů.

Obytný a pečovatelský prostor

Celkem je potřeba ubytovat čtyři řádné stanice s 30 osobami, což je 120 lůžek v jednolůžkových pokojích. Každá stanice se skládá ze dvou samostatných skupin po 15 lůžkách, které se dělí o jeden pečovatelský bod. Pro každou obytnou skupinu je potřeba naplánovat vlastní jídelní prostor a společenskou místnost pro 15 lidí. Stanice se musí nacházet na jednom patře s jednou toaletou pro personál, kuřáckou místností a s úschovnou pro potraviny. Patro musí disponovat minimálně jednou společenskou terasou.

Na základě komplexních předpisů v uměleckém duchu a celkové vysoké kvalitě stavby jsou možné mírné odchylky od předchozího ekonomicky ideálního rozložení stanic. Mimo přízemí, kde jsou zřízeny společné prostory, by nemělo být na patře méně než 24 lůžek. Vlastní stanice pro lidi postižené demencí není naplánována, ale je potřeba tento požadavek v podmínkách zohlednit, proto je potřeba dávat pozor na vhodné užití zrcadlících ploch a průhledných materiálů.

Dále jsou v podmínkách detailně popsány požadavky pro balkony, terasy, zimní zahrady, nároky na kapli, hlavní vchod, dodávku a likvidaci odpadu, parkování a garáže a také venkovní plochy a zahrady.

8.1.4. Ekonomie a ekologie

Ve smyslu maximálně úsporné práce se zdroji ve smyslu ekonomické udržitelnosti a hospodárného provozu domova důchodců je kladen velký důraz na nízkou spotřebu energie. Stavba je plánována jako pasivní budova podle stavebních předpisů, tzv.

maximální spotřeba je 10KWh/ $m^2.a$. Klimatizace není žádoucí, ale musí být zohledněna účinná ochrana proti přehřátí budovy. Z návrhu by měla být jasně znatelná vůle architekta k úsporné práci s energií.

Je plánováno, že budova bude vybavena solárně-termickou strojevnou. Měl by být kladen důraz na kvalitativní integraci kolektorů.

8.1.5. Kritéria hodnocení

Porota bude hodnotit tato kritéria:

Urbanistická a architektonická kritéria

- Urbanistická kvalita
- Architektonická kvalita ve vnitřním a vnějším prostoru
- Kvalita volného prostoru

Funkční kritéria

- Vnější připojení a vnitřní připojení do sítí
- Organizace a propojení různých funkčních prostor
- Funkcionalita celkového řešení a splnění pokojového programu

Ekonomická a ekologická kritéria

- Hospodárnost celkového řešení při stavbě a provozu
- Hospodárnost statického a konstruktivního systému
- Náklady s ohledem na určený nákladový rámec
- Energetická efektivita
- Požární ochrana

8.2. Protokol poroty a výsledek soutěže

Stěžejním zdrojem pro vypracování této kapitoly byl protokol poroty sepsaný zpracovatelskou firmou **ao**-architekten ZT-GmbH (**ao**-architekten ZT-GmbH, 2014).

První část je věnována shrnutí protokolu o detailní předkontrole soutěžních návrhů. V termínu bylo odevzdáno 64 projektů, které byly následně v náhodném pořadí anonymizovány v číselné řadě 0 až 64, projekt číslo 65 byl odevzdán po termínu a tím pádem nebude hodnocen.

Dalším bodem protokolu je seznámení poroty s hodnotícími kritérii a pak následná diskuze s prvním hodnotícím kolem. Projekty s minimálně jedním hlasem postoupí do druhého kola. Do druhého kola postoupilo 30 návrhů. V druhém kole jsou zbývající projekty prodiskutovány dle kritérií. Navazující hlasování proběhlo tentokrát o každém projektu zvlášť na základě většinového hlasovacího vyhodnocení. Po druhém kole byly vyloučené projekty vykazující určité vady, které dle dlouhé diskuze porotců nesplňují soutěžní podmínky. Po druhém kole zůstává devět návrhů.

V následujícím diskuzním kole byla vypracována, prodiskutována a porovnána pozitiva a negativa zbývajících projektů. Před dalším hlasováním porota měla 15 minutové

individuální prohlídkové kolo všech i vyřazených projektů, ale nebyl navrácen žádný projekt.

Na konci třetího hlasovacího kola byly vyřazeny tři projekty, z nichž jeden byl navrhnut na ocenění poroty. Zůstává šest projektů, které budou hodnoceny v následujícím dni.

8.2.1. Druhý den hodnocení projektů

Panely návrhů byly pověšeny vedle sebe a došlo k přečtení k nim přiložené zprávy a opětovná diskuzi porotců. Návrh 004 přijala porota jako třetí oceněné místo, návrh číslo 19 se stal druhým oceněným místem a projekt číslo 43 byl jednohlasně odsouhlasen jako vítězný návrh.

Porota vypracovala hodnocení pro devět návrhů, které postoupily do posledního hlasovacího kola.

Vítězný projekt číslo 43

Na vítězném projektu porota ocenila navrhovaný tvar objektu v polygonální objemu, který je šikovně umístěn do komplexní situace, vytváří vhodné venkovní prostory k okolním budovám a mistrně rozděluje severní svahovou hranu předsunutou terasou a samozřejmě spojuje novostavbu s okolními budovami. Dále byly vyzdviženy prvky fasády členěné lomy tříštícími velikost objemu s ohledem na udržení homogeneity formy stavby. Vyzdviženo bylo i úžasné a jednoduše vyřešené propojení cesty pro pěší skrze vstupní halu a ve vnitřku díky zaškrzení budovy vytvořena dvě samostatná křídla. Kolem dvou vnitřních dvorů se rozpíná pestrá síť cest, které poskytují výhledy ven či do dvorů a poskytují různou světelnost a mnoho společenských prostorů. Dále se porota zabývala dobře umístěnou a smysluplně vyřešenou vertikální dostupností. Vysokou kvalitu mají dle poroty i obytné místnosti, které skrze svou značnou šířku jsou variabilní pro vybavení nábytkem.

Udržitelnost v hodnocení poroty nebyla zohledněna, i když v popisu návrhu samotnými autory byly zmíněny určité principy reagující na soutěžní podmínky. V části „Konstrukce, úprava a materializace“ architekti popisovali venkovní provedení fasády s dřevěným obložením z rumbusových lišt, kde fasáda je nenosná vysoce tepelně tlumící odpovídající požadavkům pasivního domu. Okna byla konstruována jako dřevokovová s trojitým izolačním sklem a s venkovní ochranou před sluncem skrze hliníkovou roletu. Základní konstrukci autoři navrhují vytvořit z recyklovaného betonu z prefabrikátů, což umožňuje rychlejší výstavbu.

Nízkou spotřebu tepelné energie autoři očekávají díky optimalizovanému poměru plochy pláště k zastavěné ploše. Nízké provozní náklady vycházejí z rozložení a jasné struktury. Zároveň skrze vnitřní struktury a transparentnost ve fasádě je přiváděno do budovy a do centrálních prostor mnoho světla, takže umělé osvětlení je zredukováno pouze na nejnutnější míru.

8.2.2. Doporučení poroty pro vyhlašovatele

Porota navrhuje, aby všechny následující plánovací kroky byly založeny na základě projektu číslo 43. Pro další zpracování ale je dle poroty potřeba zohlednit především následující body:

Nehospodárnost podzemní garáže, která musí být přepracována. Moc náročnou konstrukci a materiálové zpracování fasády, pro které je potřeba vypracovat nové řešení.¹³ Momentálně otevřené a neklimatizované vnitřní dvory generují moc velkou plochu pláště budovy, která na energetické straně se projeví negativně na nákladech. Vnitřní dvory musejí být zastřešeny a okna do dvorů by měla místo zasklenění být opatřena zábradlím.

Dodávací a nakládací rampa se dle poroty musí silně optimalizovat, ideálně ji vyřešit plochou rampou bez výtahu. Připojení chodeb na podzemí je nedostatečné a musí být vyřešené plochými rampami. Domovní technika je až moc decentralizovaná a měla by být umístěna centrálně a vzduchotechnika umístěna na střeche. Při vytváření projektu by měl být také povolán zahradní architekt.

Na závěr hodnocení poroty byly otevřeny obálky odkrývající identitu jednotlivých účastníků. Zjistilo se, že výherní projekt číslo 43 vytvořila firma Bodamer Faber Architekten ze Stuttgartu. Vítěz soutěže byl telefonicky obeznámen s výsledkem.

¹³ Fasáda jako jeden z mála prvků splňující pasivní standard budovy (pozn. autorky).

9. Komparace obou řízení

Na základě analýzy rakouské a české architektonické soutěže na domovy důchodců jsem došla k zjištění několika odchylek v obou systémech, nicméně by se dalo konstatovat, že odchylky nejsou zásadního charakteru, naopak obě řízení měla mnoho společného. Z tohoto důvodu se v porovnání budu zabývat spíše rozdílnými postupy a požadavky v jednotlivých řízeních a také zohlednění.

V obou soutěžních podmínkách byly účastníkům dány skoro dva měsíce na vypracování soutěžních návrhů, s tím, že v Rakousku byl oproti České republice stanoven i termín pro závazné přihlášení k soutěži. V Rakousku se účastníci pro získání podrobnějších soutěžních podmínek musejí registrovat a zaplatit poplatek v hodnotě 200 Euro, který jim bude v případě kompletního odevzdání soutěžního návrhu a modelu navrácen. Tato skutečnost nebyla popsána v zákoně BVergG 2006 a ani v architektonickém standardu, proto se dá usuzovat, že jde o specifický požadavek daného zadavatele. Dle mého názoru se jedná o férový přístup, kdy zadavatel poskytne vážným zájemcům o soutěž modelovou desku a další podklady a vzhledem k zaplacení vratného poplatku má větší jistotu, že se přihlásí opravdoví zájemci o soutěž. V České republice jsem během svého bádání nezaznamenala požadavek na zaplacení registrace. V současné době je pro získání detailních soutěžních podmínek požadováno pouze projevení zájmu o soutěž a zaregistrování se.

Do rakouské soutěže se přihlásilo také znatelně více návrhů, celkem 64, což je přesně čtyřikrát více než v české soutěži. O důvodech, které způsobily tento podstatný nepoměr bych se mohla v současné době pouze dohadovat, jelikož důkladná analýza popularity architektonických soutěží v ČR a v Rakousku by vydala na další obsáhlou práci. Nicméně značný vliv na tento vývoj má nejspíše i historie přístupu k architektuře v Rakousku a v ČR, legislativní opora či obecně rozdílné přístupy k určité prestiži spojené s účastí ve veřejných zakázkách jednotlivých zemí.

Obecné porovnání soutěžních podmínek

Při porovnání zadávacích podmínek české soutěže s rakouskou jsem došla k závěru, že české podmínky byly v některých bodech formulovány nedostatečně, nelpěly na stanovených požadavcích a také dostatečně nepopsaly urbanistické okolí stavby, situaci a požadavky budoucích obyvatelů nebo platné předepsané normy. Jako příklad mohu uvést nulovou specifikaci aspoň přibližného provozu v budoucí novostavbě, nároky na umístění pokojů klientů vůči světovým stranám, sesternám či společenským prostorům. Možná i z tohoto důvodu porota u několika projektů v hodnocení vytýkala orientaci obytných místností či dlouhé komunikační prostory (soutěžní návrh číslo 16, číslo 14, číslo 12, číslo 10, číslo 8, číslo 7, číslo 5 či návrh číslo 3). V rakouských podmínkách byl naopak každý bod popsán konkrétně a výstižně s uvedením přesných charakteristik okolního prostranství novostavby, ale i provozu a nároků na jednotlivé prvky (například detailní popis teras s výslovným zákazem slunečních teras vzhledem ke zdravotnímu

stavu obyvatelů). Chvályhodné je i definování požadavků na technické zázemí a jeho nerušivé umístění v rámci stavby (i z hlediska venkovního umístění přístrojů například na fasádě či na střeše).

Stanovení kritérií hodnocení

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek vyžaduje kritérium ekonomické výhodnosti nabídek, v předchozím zákoně se jednalo o nejnižší nabídkovou cenu, ale vzhledem postupu soutěže dle Soutěžního řádu ČKA, by měla být kritéria hodnocení stanovena na jeho základě. Ale v Soutěžním řádu ČKA je uvedena pouze podmínka, že kritéria hodnocení musejí být stanovena v soutěžních podmínkách a v průběhu řízení se nesmějí měnit. Nikde není specifikováno, jaká konkrétní kritéria jsou vhodná a jakou by měly mít váhu, existují pouze doporučení od ČKA. Český zadavatel si proto zvolil pět pro něho zásadních kritérií bez vah. Šesté samostatné kritérium, tudíž nejdůležitější, bylo kritérium ekonomické výhodnosti návrhu. Ve srovnání s rakouskými kritérii by mohla být česká také rozdělena na základě oblastí, tzv. urbanistická a architektonická, funkční a poslední oblast ekonomických a ekologických kritérií. Česká kritéria pojmla skoro všechny zmíněné oblasti, jen nikde nebyl vznesen požadavek na ekologii. V rakouském zákoně BVergG 2006 je kritérium pro výběr zakázky věnována obecná charakteristika, která zdůrazňuje zejména jejich nediskriminační charakter, ale zvolení kritérií ponechává na investorovi. V oblasti architektury jsou nicméně dílčí kritéria hodnocení charakterizována v metodice Grundlagen für die Durchführung von Wettbewerben od Frösch et al. (2009, s. 70) a na základě srovnání postupu volby kritérií hodnocení v teoretické části s praktickým provedením u rakouské soutěže lze dojít k závěru, že rakouská porota a zadavatel se drželi doporučovaného postupu při volbě kritérií.

Vzhledem k faktu, že většina architektonických soutěží vyžaduje obdobné kvality, bylo by vhodné určitá, zásadní kritéria hodnocení ustanovit aspoň jako závazná pro architektonickou soutěž konanou dle Soutěžního řádu ČKA, když ne jako součást zákona o zadávání veřejných zakázek věnovanou soutěži o návrh.

Postup při hodnocení návrhů porotou

Druhá fáze hodnocení soutěžních návrhů na české straně probíhala pouze sečtením bodových ohodnocení a na základě tohoto součtu bylo vytvořeno konečné pořadí, již nedošlo k diskuzi nad zbývajících osmy projekty. Také celkové hodnocení od prvotního seznámení až po vyhlášení výsledků proběhlo během několika hodin jednoho dne. V Rakousku se v poslední fázi hodnocení nad šesti návrhy diskutovalo a také pro toto vyhodnocení byl vyhrazen celý jeden den.

U hodnocení návrhů českou porotou je na místě vytknutí značné stručnosti a bodovosti, z které ale není zřejmé, zda se jedná o pozitiva či o negativa a také chybějící odůvodnění svých stanovisek. Jako příklad uvedu hodnocení projektu číslo devět: *„Jiný návrh řešení prostoru, tendence z k baťovské architektury, rozdělené byty se zahrádkou, jasné vymezení funkčních ploch. Stacionář umístěn uprostřed bloku.“* (Anonymous, 2014b, s. 5). Na základě tohoto hodnocení spíše otázky vystávají, než by byly zodpovězeny. Je dobře, či špatně, že stacionář je umístěn uprostřed bloku? Stejná otázka by mohla platit u bytů se

zahrádkou. Hodnocení poroty by mělo být komplexnější a obsahovat i odůvodnění jednotlivých pozitiv či negativ návrhů.

Další poněkud nešťastný postup české poroty spatřuji v nedržení se předem odsouhlasených hodnotících kritérií a požadavků na stavební program během svého hodnocení. Porota dokonce skoro u každého návrhu hodnotila prvek, který nebyl ani zmíněn jako podstatný ve stavebním programu soutěžních podmínek (jedná se o vstupní portál). Z tohoto hlediska považuji postup české poroty za matoucí, jelikož, kdyby byl zmíněný portál již součástí zadávacích podmínek, tak by účastníci soutěže tuto podmínku ve svých návrzích promítli a výsledek soutěže by možná dopadl jinak. Na tomto příkladu je ukázáno jak důležité je správně specifikovat požadavky na soutěžní předmět.

V závěrečném hodnocení vítězného projektu a v doporučení pro vyhlášovatele se česká porota držela své stručnosti a neupozornila vyhlášovatele na případné problematické části vítězných projektů a ani neposkytla podrobnější popis jako podklad pro plánované navazující uzavřené jednací řízení. Rakouská porota byla při hodnocení projektů důkladná a zohlednila mnoho kritérií, které sice stručně, ale jasně a pochopitelně specifikovala. Na závěr vyhlášovatele soutěže upozornila na slabiny vítězného projektu, k nimž pojmenovala jejich příčiny a navrhla stručný postup pro jejich napravení v navazujícím zadávacím řízení.

V hodnocení soutěžních návrhů by se měla česká porota inspirovat hodnocením rakouské poroty, která svá stanoviska odůvodnila a jasně ozřejmila, proč je daný návrh kvalitní nebo nekvalitní, také se při svém hodnocení držela předem odsouhlasených kritérií a požadavků na stavební program soutěžního předmětu. V českých soutěžních podmínkách sice byla stanovena kritéria, ale porota se jich v závěrečném hodnocení, jak bylo již napsáno dříve, nedržela.

Zohlednění udržitelnosti staveb

Vzhledem k mému cíli zjištění jak je udržitelnost zohledňována během řízení soutěže, jsem si všímala i zakomponování udržitelnosti do soutěžních podmínek. Konkrétní nároky na udržitelnost stavby v českém příkladu architektonické soutěže nebyly zohledněny. Zadavatel nespecifikoval jakýkoliv požadavek na udržitelnost Domova důchodců s pečovatelskou službou v Sezimově Ústí. Kritérium udržitelnosti by mohlo být spatřováno v hodnotícím kritériu „*hospodárnost a ekonomická přiměřenost zvolného řešení*“ a v ekonomickém kritériu, kde je zmíněn požadavek na „*efektivní provozní uspořádání, v přiměřených nákladech na potřebu energií*“, ale ani jedno z těchto kritérií nebylo více specifikováno a rozvedeno do závazné části soutěžních podmínek. Účastník není tím pádem povinen vypracovat návrh na budovu v pasivním či v nulovém standardu, což by vzhledem k současnému trendu, požadavku na ušetření provozních nákladů či dlouhodobé životnosti stavby mělo být žádoucí.

V rakouském příkladu byla ekonomie a ekologie pojata jako samostatný požadavek, kde bylo zdůrazněno, že stavba musí splňovat pasivní standard s konkrétní hodnotou spotřeby energie. Dále zadavatel vznesl požadavek na účinnou ochranu proti přehřátí

budovy a také kvalitní integraci plánovaných solárně-termických panelů., u nichž ale nebyl již specifikován požadavek na výsledný solární přínos nebo jejich optimální orientace a úhly umístění. Udržitelnost stavby byla předsána i jako jedna oblast hodnocení, „*Ekonomická a ekologická kritéria*“.

Jak z teoretické části vyplývá udržitelnost staveb, by měla být pevnou součástí již fáze plánování nové stavby, v době kdy vzniká návrh. Z platné legislativy obou zemí vyplývá, že ani v jednom zákoně o zadávání veřejných zakázek či v soutěžních standardech/řádech není implementována podmínka na udržitelnost staveb. V této oblasti se vychází pouze z platné legislativy v oblasti energetické efektivity. Tento systém považuji za komplikovaný a ve výsledku neefektivní. Z teoretické části vyplývá, že je vhodné implementovat určité aspoň minimální prvky energetické efektivity již do soutěžního zadání s důrazem na jejich srovnatelnost s ostatními soutěžními návrhy. Díky zakomponování udržitelných kritérií se zvýší pravděpodobnost získání opravdu kvalitního návrhu. Návrhu, který ve výsledku šetří náklady na pozdější specifikace technických řešení ve fázi vypracování projektové dokumentace. Díky předsání závaznosti aspoň cílových hodnot energie jako termického standardu pláště budovy, energetické náročnosti vytápění či určení typu větrání, chlazení budovy, orientace a velikost oken, je soutěžní návrhy možné mezi sebou porovnávat, kontrolovat. Energetická kritéria a jejich význam by měly být porovnávány i ve spojitosti s ostatními aspekty jako je architektonická kvalita, hospodárnost, funkčnost,... Pořadí a význam kritérií by měl vzniknout po vzájemné shodě mezi vypisovatelem a porotou. Význam všech kritérií by měl být jasný a transparentní. V případě nezávaznosti konkrétních hodnot a nestanovení postupu jejich výpočtu se porota dostává do obtížné situace, kdy tyto prvky není schopna porovnat a je nucena se zabývat spíše urbanismem a designem architektury (porovnatelnými prvky).

10. Závěr

Na základě vypracování diplomové práce jsem došla k závěru, že způsob řízení architektonických soutěží v Rakousku je velice podobný řízení v České republice. Značnou roli v této podobnosti hraje i společná povinná legislativa vycházející z legislativy Evropské unie, která upravuje jak zadávání veřejných zakázek, tak udržitelnost staveb. Právě v udržitelnosti staveb by se daly směrnice Evropské unie považovat za stěžejní příčinu vyššího zájmu českého prostředí o změnu a s tím související snahu o postupné zakomponování energetické efektivity do české legislativy a praxe. Jak je z práce patrné, v Rakousku byl zájem o udržitelnost staveb značný již o mnoho let dříve než v České republice. Tento fakt se projevuje i v aktuálně probíraných tématech, kdy zakomponování konkrétních kritérií udržitelnosti staveb do rakouské legislativy v oblasti architektury je významným cílem mnoha studií. Udržitelnost staveb a její propagace má v Rakousku sice dlouhou historii, kdy je běžné prvky udržitelnosti po účastnících řízení vyžadovat, ale stále chybí metodika, kterou by se zadavatel mohl řídit a měl jistotu, že získá opravdu ze všech hledisek kvalitní návrh.

V České republice je samotné téma ukotvení soutěží v legislativě problematické, natož aby byl věnován prostor ekologické efektivitě. Udržitelnost staveb v České republice je zatím téma stále okrajové, dalo by se směle konstatovat, že nebyť směrnic Evropské unie, tak v Česku by se stavebnictví ještě nějakou dobu ubíralo tradičním způsobem stavby domů. Implementování konkrétních a porovnatelných kritérií udržitelnosti staveb do zákona o zadávání veřejných zakázek a do Soutěžního řádu ČKA by mělo být stejně žádaným prvkem jako je v Rakousku. Z hlediska udržitelnosti by bylo vhodné vznést nárok na povinné složení poroty, jejímž členem by nově musel být energetický specialista s možností ovlivnit výsledné stanovisko hodnocení poroty.

V řízení architektonických soutěží v Rakousku stejně jako v České republice probíhá jakási dvoukolejnost, kde zákonem závazné postupy pro veřejného zadavatele jsou předepsané zákonem o veřejných zakázkách (v Rakousku BVergG 2006 a v ČR zákon č. 134/2016 Sb.). Nicméně obě země disponují soutěžními standardy vytvořenými tamními architektonickými komorami (v Rakousku WSA 2010 a v ČR Soutěžní řád ČKA). Tyto standardy popisují postup řízení při zadávání architektonické soutěže podstatně detailněji než zákon, ale zadavatelé nejsou ze zákona povinni se jimi řídit. Přesto architekti jsou, v rámci zákonem předepsaného členství v architektonických komorách, těmito standardy vázáni. Z řečeného vyplývá, že pokud se zadavatel rozhodne pro architektonickou soutěž, musí tím pádem postupovat dle přísnějších, ale neuzákoněných soutěžních standardů, aby splnil podmínku komor a soutěže se mohli zúčastnit autorizovaní architekti. Na druhou stranu zadavatel díky postupu dle soutěžních standardů získá od komor oporu v podobě poradenství, publicity a i doporučení vhodných porotců a přizvaných odborníků do soutěžní poroty nebo doporučení na případné účastníky soutěže.

Tato dvoukolejnost nemění nic na faktu, že soutěže v Rakouském zákoně BVergG 2006 jsou podrobněji popsány, zabývají se konkrétními limity, druhy soutěží s jejich detailní specifikací. V českém zákoně je soutěž definována velice stručně, rozdělena pouze na dva druhy řízení. Zajímavý rozdíl se nachází v sekci věnující se porotě, kde v českém zákoně plyne po doručení oznámení o výběru vítězného návrhu lhůta 15 dnů pro případné odvolání se. V Rakousku je naopak stanovisko poroty neodvolatelné. Řekla bych, že z hlediska zjednodušení řízení se jedná o účinné řešení, ale musí být dodrženy základní podmínky veřejných zakázek jako je transparentnost a nediskriminace.

Nicméně v obou ze zmíněných zemí je architektonická soutěž stále definována pouze jako jedna z možností pro získání projektové dokumentace. Proto by bylo vhodné jednoznačněji v legislativě ustanovit architektonické soutěže jako závazné řízení v případě veřejné zakázky na architekturu. Tím pádem by veřejný zadavatel nemohl poptávat projektanta, či dokonce dodavatelskou firmu, ale hledalo by se nejlepší řešení.

Z praktického řízení soutěží bych vyzdvihla postup rakouské poroty, která se opravdu snažila nalézt nejvhodnější řešení soutěžního předmětu a také zadavateli podala jasný, srozumitelný a podnětný popis vítězného návrhu se stejně odborně specifikovanými upozorněními na slabiny návrhu, které by měly být v navazujícím řízení podrobeny přezkoušení. Bohužel to samé se nedá říci o české porotě, postrádala jsem jasnější deskripci a odůvodnění zvolení vítězných návrhů a také při hodnocení návrhů bych očekávala hodnocení podle předem stanovených kritérií hodnocení. Jinak mohu konstatovat, že oba praktické příklady se vcelku úspěšně řídily v dané zemi platnými pravidly pro architektonické soutěže a vyhrály zdařilé návrhy, kdy rakouský návrh je již v procesu výstavby.

Co se týče možnosti podrobnějšího rozpracování tématu systému řízení architektonických soutěží, dle mého názoru by bylo velmi zajímavé prozkoumat implementování řízení do praxe se zhodnocením možných problémů, které toto uvedení provázejí. Související otázky: Proč se v České republice oproti Rakousku koná tak málo architektonických soutěží a proč se jich účastní nízký počet soutěžních týmů? S podobnými otázkami jsem byla několikrát během psaní diplomové práce konfrontována. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o skutečně složitý soubor jevů s mnoha rozdílnými a navzájem působícími faktory, zůstává problematika uvedení architektonických soutěží do praxe tématem vhodným k dalšímu zpracování.

11. Použitá literatura

1. Anonymous (2014a). *Soutěžní podmínky – Dům s PS pro seniory*. Sezimovo Ústí, Česká republika.
2. Anonymous (2014b). *Protokol o průběhu anonymní architektonické soutěže „Dům s pečovatelskou službou pro seniory v Sezimově Ústí“*. Sezimovo Ústí, Česká republika.
3. Anonymous (2015). *OIB-Richtlinie 6. Energieeinsparung und Wärmeschutz*. Vídeň, Rakousko. [vid. 2016-09-20]. Dostupné z: https://www.oib.or.at/sites/default/files/richtlinie_6_26.03.15.pdf
4. **ao**-architekten ZT-GmbH (2013). *EU-weit offener, 1-stufiger Realisierungswettbewerb in der Wohnbauförderung*. Innsbruck, Rakousko. [vid. 2016-10-10]. Dostupné z: <http://www.architekturwettbewerb.at/competition.php?id=1290>
5. **ao**-architekten ZT-GmbH (2014). *EU-weit offener, 1-stufiger Realisierungswettbewerb in der Wohnbauförderung*. Protokoll der Jurysitzung. Innsbruck, Rakousko. Dostupné z: http://www.architekturwettbewerb.at/data/media/med_binary/original/1390548582.pdf
6. Bernert-Bürkle, A., Kumar, I., Machurek, T. & Reiter, F. (2006). „PUB“ = Public Procurement. Linz, Pilsen, München. [vid. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/873198-Pub-public-procurement.html>
7. Bukovský, L., Smola, J., & Šála, J. (2015). *Metodika pro kontrolu kvality energeticky velmi úsporných domů, se zaměřením na velké novostavby*. Brno, Česká republika: Centrum pasivního domu. [vid. 2016-11-15]. Dostupné z: http://www.mpo-efekt.cz/upload/7799f3fd595eeee1fa66875530f33e8a/122d142005501_zaverecna_zprava_priloha3_metodika_kontroly_k-1.pdf
8. Bundesvergabegesetz 2006
9. Centrum pasivního domu (2015). *Stanovy Centra pasivního domu*. Praha, Česká republika: Centrum pasivního domu. [vid. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.pasivnidomy.cz/stante-se-clenem/t4370>
10. Hazucha, J. (2016). *Konstrukční detaily pro pasivní a nulové doma: doporučení pro návrh a stavbu*. Praha, Česká republika: Grada Publishing.
11. Čeněk, M. (2014) Architektonický koncept, forma a estetika z perspektivy udržitelnosti a princip „domu v domě“. Příspěvek byl prezentován konferenci Týden vědy a výzkumu studentů doktorského studia 2014. [vid. 2016-11-15].

Dostupné z: <http://kolokvium.fa.cvut.cz/2011/martin-cenek-architektonicky-koncept-forma-a-estetika-z-perspektivy-udrizitelnosti-a-princip-domu-v-dome>

12. Česká komora architektů (2010). *Architektonické soutěže: Sborník přednášek z mezinárodního sympozia konaného 9. dubna 2010 v Brně*. Praha, Česká republika.
13. Česká komora architektů (2016a). *Soutěžní řád České komory architektů*. Praha, Česká republika.
14. Česká komora architektů (2013). *Politika architektury České komory architektů*. Praha, Česká republika.
15. Chramosta, W. (2010). *Wettbewerbsstandard Architektur – WSA 2010*. Vídeň, Rakousko: Bundeskammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten. [vid. 2016-09-25]. Dostupné z: https://www.arching.at/baik/upload/pdf/wsa/wsa_2010_gesamt.pdf
16. Ekonomické expertízy, investiční poradenství [EEIP] (2015). *Dopady architektonické praxe na ekonomiku ČR*. Praha, Česká republika. [vid. 2016-11-07]. Dostupné z: http://www.eeip.cz/wp-content/uploads/2015/07/151120_Arch_praxe_MMR.pdf
17. Energieausweis-Vorlage-Gesetz 2012
18. Fink, Ch. & Heid, S. (2010). *Handbuch Vergaberecht* (3rd edition). Rakousko: Heid Schiefer Rechtsanwälte, Preslmayr Rechtsanwälte.
19. Frösch K., Kronaus, Ch., Zentner, L., Bauer, P., Rausch, P., Resch, P. ... Mayr-Keber, F. (2009). *Der Vergabewegweiser*. Vídeň, Rakousko: Kammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten für Wien, Niederösterreich und Burgenland. [vid. 2016-09-15]. Dostupné z: http://www.ztkammer.at/uploads/file/Brugmayer/vergabewegweiser_aik_wien_okt_2009.pdf
20. Frühwirth, B. (2015). *Wettbewerbe im Vergaberecht*. (Disertační práce). Wirtschaftsuniversität Wien.
21. Kiesel, K., Pont, U. & Mahdavi, A. (2013). *Including sustainability criteria in architectural completion: A critical case study of current practices*. Švýcarsko: Trans Tech Publications. doi: 10.4028/www.scientific.net/AMR.649.159
22. Maier, K., Hugová, M., Klápště, P. & Veselý, M. (2012). *Analýza stavební kultury*. Praha, Česká republika. [vid. 2016-11-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/1-uzemni-planovani-a-stavebni-rad/politika-architektury/Analiza-stavebni-kultury.pdf>

23. Pendl, G. (2010). Rakouské soutěže v zrcadle zkušeností v EU. In *Sborník ČKA Architektonické soutěže*. (s. 6-7). Praha, Česká republika: Česká komora architektů.
24. Pont, U., Kiesel, K., Schuss, M., Sommer, B., Orehounig, K. & Mahdavi, A. (2012). *A critical case study of decision criteria in architectural competitions*. First International Conference on Architecture & Urban Design. EPOKA University.
25. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU o energetické náročnosti budov.
26. Smola, J. (2011). *Stavba a užívání nízkoenergetických a pasivních domů*. Praha, Česká republika: Grada Publishing.
27. World Commission on Environment and Development (1991). *Naše společná budoucnost. Světová komise pro životní prostředí a rozvoj*. Praha, Česká republika: Academia.
28. Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek
29. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Články

1. Benešová, J. (2016). Seniorů přibýlo. Nejvíce na Karlovarsku. In *Statistika & My*, 6 (1), 20 – 21.
2. Bláha, P. (2016). Zadávání veřejných zakázek – obsah a zásadní změny nového zákona I. část. In *Obec & finance*, 21 (4), 34-35.
3. Česká komora architektů (2016b). Nový zákon o zadávání veřejných zakázek. In *Bulletin České komory architektů*, 23(2), 106-107.
4. Dušková, I. (2016). Hospice jsou už ve 12 krajích. In *Statistika & My*, 6 (1), 24–25.
5. Fišer, M. (2013). Soutěžení v Evropě. In *ERA21*, 13 (2), 19-21.
6. Fojtík, L. (2010). Úskalí soutěže o návrh dle zákona o veřejných zakázkách. In *Právní portál*. [vid. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/ostatni/194-uskali-souteze-o-navrh-dle-zakona-o-verejnych-zakazkach.html>
7. Fuchs, M. (2010). Nachhaltigkeitsorientierte Architekturwettbewerbe. In *DetailGreen*, 25 (2), 76-80. Dostupné z: http://www.ee-concept.de/publikationen/DETAILgreen_02-2010_Fuchs_Wettbewerbe.pdf
8. Hošková, Z. (2016). Servis městům a obcím nabízí Česká komora architektů. In *Obec & finance*, 21 (3), 48-49.

9. Šlechtová K. (2015). Nástin hlavních problémů, které se snaží nový zákon o zadávání veřejných zakázek vyřešit. In *Bulletin České komory architektů*, 22(3), 26-28.
10. Pražanová, M. (2015). Energetická náročnost stavby jedním kritériem při výběru projektanta. In *Energeticky soběstačné budovy*, 4 (3), 24-26.
11. Ryšavý, I. (2015) Manuál k přípravě investičních staveb by radnicím pomohl. In *Moderní obec*, 15 (1), 9-11.
12. Tlustošová, K. & Skalle, B. (2016). Na co si dát pozor při zadávání veřejných zakázek. In *Obec & finance*, 21 (4), 36-37.
13. Zázvorková, P. (2007). Trvale udržitelný rozvoj z hlediska historie. In *Časopis stavebnictví*, (11-12). [vid. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://www.casopisstavebnictvi.cz/clanek.php?detail=464>

Internetové zdroje

1. Anonymous (n.d.). Über uns. [vid. 2016-11-30]. Dostupné z: <http://www.architekturwettbewerb.at/page.php?id=2>
2. Česká komora architektů (2009). Zadávání veřejných zakázek – architektonické soutěže. [vid. 2016-11-18]. Dostupné z: https://www.cka.cz/cs/import/souteze/info-pro-vyhlasovatele/ver_zakazky
3. Česká komora architektů (2013). Ke společností zastupujícím zadavatele v průběhu veřejných zakázek. [vid. 2016-12-6]. Dostupné z: https://www.cka.cz/cs/pro-architekty/legislative/caste-dotazy-faq/copy_of_dotaz-ke-spolecnostem-zastupujicim-zadavatele-v-prubehu-verejnych-zakazek
4. Česká komora architektů (2014). Témata ČKA v novém ZVZ. [vid. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://www.cka.cz/cs/cka/tema-CKA/temata-cka-v-novem-zvz>
5. ENVIROS, s.r.o. [vid. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://www.enviros.cz>
6. Odbor 32100 MPO (2014). Průkaz energetické náročnosti budov. [vid. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument119528.html>

12. Seznam použitých obrázků

Obrázek 1: Doporučovaná řízení dle hodnoty zakázky, Rakousko	31
Obrázek 2: Procentuální zastoupení seniorů ve státech Evropy	43